

**"Vähän rasittavaa ku random ihmiset laittavat
sukupuolielimistään kuvia kun en halua niitä."
- Yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia sosiaalisen median
seksuaalissävytteisistä sisällöistä
Fanni Jääskeläinen**

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Monografiamuotoinen
Kevätlukukausi 2022
Opettajankoulutuslaitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Jääskeläinen, Fanni. 2022. "Vähän rasittavaa ku random ihmiset laittavat sukupuolielimistään kuvia kun en halua niitä." - Yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia sosiaalisen median seksuaalissävytteisistä sisällöistä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. 69 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella 9.-luokkalaisten nuorten kokemuksia sosiaalisessa mediassa esiintyvistä seksuaalissävytteisistä sisällöistä. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, vaikuttavatko seksuaalissävytteiset sisällöt nuorten mielestä heidän arkeensa.

Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella neljästä luokasta joulutammikuussa 2021–2022, ja se analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä teemoittelun keinoin. Lisäksi aineistosta tarkasteltiin diskurssianalyttisesti hahmottamalla nuorten representaatioita seksuaalissävytteisistä sisällöistä.

Tutkimuksessa havaittiin, että nuorilla oli samansuuntaiset käsitykset seksuaalissävytteisen sisällön luonteesta sekä sextingin merkityksestä osana seksualisoitunutta mediakulttuuria. Seksuaalissävytteinen sisältö vaikutti nuorten arkeen monilta osin, mutta erityisesti käyttäytymiseen sekä pukeutumiseen perustuvien valintojen kautta. Seksuaalissävytteiseen sisältöön nuoret törmäsivät lähinnä niissä palveluissa, joita he myös eniten käyttivät. Osa nuorista kaipasi lisää tietoa seksuaalissävytteisen sisällön luonteesta. Näin ollen myös nuorisolähtöistä mediatutkimusta tarvitaan lisää. Media- ja seksuaalikasvatuksessa tulee ottaa entistä paremmin huomioon sosiaalisen median yleistynyt seksualisoitunut käyttäjäkulttuuri, jotta nuoret saavat työkaluja turvalliseen sisällön jakamiseen sekä sen käyttämiseen.

Asiasanat: seksuaalissävytteinen sisältö, sosiaalinen media, nuoret, mediakasvatus, seksuaalikasvatus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	5
2 NUORUUSIÄN KEHITYSTEHTÄVÄT	7
2.1 Nuoren identiteetin kehittyminen.....	7
2.2 Nuoren seksuaalisuus ja sen kehittyminen.....	9
2.3 Media- ja seksuaalikasvatus peruskoulussa	11
3 SOSIAALINEN MEDIA NUORTEN ARJESSA	14
3.1 Nuorten sosiaalisen median käyttötottumukset	16
3.2 Seksualisoitunut media	17
3.3 Representaatiot sosiaalisessa mediassa	20
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
4.1 Tutkimuskysymykset	23
4.2 Tutkimuskonteksti	23
4.3 Tutkimukseen osallistujat	24
4.4 Tutkimusaineiston keruu.....	25
4.5 Aineiston analyysi	27
4.6 Eettiset ratkaisut.....	29
5 TULOKSET	33
5.1 Sosiaalisen median käyttö ja seksuaalissävytteisen sisällön esiintyvyys 33	
5.2 Sosiaalisen median seksuaalissävytteiset sisällöt.....	35
5.2.1 Oppilaiden antamat merkitykset käsitteen luonteelle	35
5.2.2 Oppilaiden kokemuksia seksuaalissävytteisestä sisällöstä	37

5.3 Seksuaalissävytteisen sisällön vaikutus nuoriin	41
5.4 Vastauksista nousseet representaatiot	43
6 POHDINTA.....	45
6.1 Luotettavuus.....	50
6.2 Jatkotutkimushaasteet	53
LÄHTEET	56
LIITTEET.....	65

1 JOHDANTO

Sosiaalinen media ja digitaalinen ympäristö ovat keskeisiä nuoren arjessa. Vaikka nuorten sosiaalisen median käyttöä sekä kulutustottumuksia on tutkittu paljon, ei sosiaalisessa mediassa vallitsevasta seksuaalissävyytteisestä sisällöstä ole tehty tutkimusta nuorten näkökulmasta (Duodecim, 2021). Erilaiset mediakasvatusta koskevat tutkimukset on toteutettu yleistetyksi vanhempien näkökulmasta. Meidän on kuitenkin tärkeää ymmärtää, kuinka nuoret seksuaalissävyytteeseen sisältöön sosiaalisen median palveluissa suhtautuvat. Lasten ja nuorten mediakasvatukseen sisältyy myös kyky kuunnella heidän näkökulmiaan asiasta, kuten median seksuaalissävyytteisestä sisällöstä, sillä tällöin aikuiset voivat ymmärtää lasta ja nuorta paremmin (Spišák, 2016, s. 5). Ovatko nuoret hyväksyneet, että seksuaalissävyytteinen sisältö vain on osa sosiaalisen median moniulotteista maailmaa, vai häiritseekö se nuoria?

Sosiaalistumista ja normien omaksumista tapahtuu koko elinkaaren aikana, mutta erityisen tärkeää se on lapsuudessa ja nuoruudessa (Wilska ym., 2020, s. 6). Yksi sosialisaatioteorian näkökulma kulutuksessa viittaa siihen, että sosiaalistumisprosessissa nuoret omaksuvat ne asenteet, tiedot ja taidot, joita juuri siinä kulutusympäristössä tarvitaan (Ward, 1974, s. 2). Kuinka nuorten kokemukset sosiaalisen median tarjoamista sisällöistä vaikuttavat heidän arkensa valintoihin: kokevatko he paineita ulkonäköihanteista tai omasta seksuaalisuuden toteuttamisesta? Voivatko sosiaalisen median sisällöt vaikuttaa lisäksi nuorten yhteisöllisyyteen sekä terveyteen ja hyvinvointiin?

Median myönteisiä vaikutuksia on jätetty pitkälti huomiotta erilaisissa median vaikuttavuustutkimuksissa. Median vaikutus ihmisten asenteisiin on jo lähtökohtaisesti rakennettu negatiivisen sävyn ja huolen varaan, jolloin tutkimuskysymyksetkin helposti muotoutuvat kielteisten asioiden ympärille. (Honkanen, 2020, s. 24; Spišák, 2016, s. 14.) Kokemuksia tutkiessa meidän tulee osata ottaa huomioon, kuinka eletty elämä vaikuttaa jokaisella yksilöllä osaltaan siihen, millä tavoin jokin asia koetaan (Laine, 2015; Patton, 2015). Lisäksi (sosiaalista) mediaa tutkittaessa on todettu, kuinka vaikeaa on rajata

todellisuudessa vain median tuomia vaikutuksia, sillä median omavaikutusta on mahdotonta irrottaa muusta elinympäristöstä (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 15).

Erityisesti alakouluikäisten eli 7–12-vuotiaiden median käytön tottumuksia on 2000-luvulla tutkittu laajalti. On huomattu, kuinka lasten ja nuorten mediaympäristö muuttuu ja kehittyy jatkuvasti. Siksi on tärkeää saada ajantasaista tietoa lasten ja nuorten median käytön tottumuksista sekä kokemuksista palvelujen sisällöistä. (Pääjärvi, 2012, s. 8.) Jo 2000-luvun aikana on ehditty tutkimaan lasten ja nuorten median käyttöä, mutta tuoretta tutkimustietoa erityisesti sosiaalisen median käytöstä ja sen sisällöistä löytyy vielä vähän. Suomessa on ennenkin tutkittu sosiaalisen median käyttötottumuksia, mutta nuorten kokemuksia seksuaalissävytteiseen sisältöön törmäämisestä ei ole aiemmin tutkittu. Koska nuoret kokevat olevansa sosiaalisessa mediassa irrallaan huoltajistaan, on nuoren oma toimijuus sosiaalisessa mediassa keskiössä (Kankare, 2021, s. 14). Nuorten kokemukset voivat parhaimmillaan tarjota tietoa myös siitä, kuinka media- ja seksuaalikasvatusta tulisi perusopetuksessa ja kodeissa kehittää, sillä nuorten kuuleminen tulisi huomioida koulun tarjoamassa seksuaalikasvatuksessa (Bildjuschkin, 2015, s. 14). Kysyntää kehittyvälle mediakasvatukselle ja medialukutaidolle on, ja tämä tutkimus pyrkii tarjoamaan nuorisolähtöisiä avaimia siihen.

2 NUORUUSIÄN KEHITYSTEHTÄVÄT

Nuoruusikä voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen; varhaisnuoruuteen (11–14-vuotta), keskinuoruuteen (15–18 vuotta) ja myöhäisnuoruuteen (19–22 vuotta). Murrosikä alkaa varhaisnuoruudessa usein tytöillä noin vuotta aikaisemmin kuin pojilla, ja yksi selkeä fyysinen merkki tästä on kuukautisten alkaminen. Fyysinen kypsyminen murrosiässä voi vaikuttaa sosiaalisiin suhteisiin. Nuoren sosiaalinen status voi muuttua ja henkinen kuormittavuus saattaa olla nuorella suurta, jos oman kehon muutokset tapahtuvat eri aikaan kuin esimerkiksi omalla ystäväpiirillä. (Marttunen & Kaltiala, 2021.) Nuoret kaipaavatkin varmistusta siitä, kulkeeko heidän kehityksensä normaaliin tahtiin (Rinkinen ym., 2015, s. 93).

Mitä enemmän nuori käyttää mediaa, sitä enemmän median tarjoamat sisällöt vaikuttavat muun muassa hänen asenteisiinsa ja ajatuksiinsa normeista, sillä media toimii voimakkaana todellisuuskäsityksien muovaajana (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 35.) Voimme huomata sosiaalisen median käytössä saman ilmiön. Media vahvistaa normikäsityksiä muun muassa seksuaalisuuden ja ihmissuhteiden osalta (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 64), ja tämä olisi itse nuorten hyvä tiedostaa.

2.1 Nuoren identiteetin kehittyminen

Murrosiässä nuoren identiteetin kehityksen saralla tapahtuu paljon. Persoonallisuus ja seksuaalisuus kehittyy samalla luoden nuorelle aiempaa selkeämmän minäkuvan ja käsityksen itsestä. Samaan aikaan huoltajien kanssa haetaan uutta, itsenäisempää suhdetta (Gergov, 2016, s. 234; Salokoski & Mustonen, 2007, s. 28.) On tärkeää ymmärtää, kuinka nuorten kehitysvaihe ja murrosikä voivat olennaisesti vaikuttaa heidän kokemuksiinsa seksuaalissävytteisistä sisällöistä.

Ihmisen minäkuva muodostuu monista eri osista. Osalla hyvin vahva osa minäkuvan muodostumista voi olla se, mitä muut huomaavat ja kommentoivat. (Gillibrand ym., 2011, s. 302.) Murrosikäisen tulee saada luotettavaa tietoa

psykologisista muutoksista, joita hänellä tapahtuu (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, s. 51), sillä media muokkaa nuorten minäkäsityksiä (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 37). Sosiaalinen media voi toimia yhtenä välineenä muovata nuoren identiteettiä (Kuortti & Halonen, 2018, s. 876). Jos nuoren minäkuva rakentuu sosiaalisen median kautta saatuun palautteeseen ja suosioon, voi se antaa vääristyneen käsityksen nuorelle omasta itsestään.

Media tarjoaa paljon erilaisia ihannekuvia, joiden mukaan nuori herkästi peilaa itseään sekä suhdettaan ympäröivään maailmaan. Mitä heikommin nuoren identiteetti on rakentunut, sitä herkemmin median tarjoamat mallit vaikuttavat. Erilaiset yhteisöpalvelut mediassa tarjoavat nuorelle alustan erilaisiin kehitysvaiheisiin, kuten identiteetin testaamiseen ja hakemiseen sekä seurusteluun ja irtiottoon omista vanhemmista. Nuoria tulee auttaa suhtautumaan kriittisesti median tarjoamiin kulttuurinormeihin sekä tunnistamaan normaalin elämän ja median välittämien kuvien eroavaisuuksia. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, s. 51.) Sosiaalisen median alustat mahdollistavat uudella tavalla itsensä esittämisen tai peräti kokonaan toisen identiteetin rakentamisen (Kankare, 2021; Webb, 2009, s. 63; Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23). Koska verkossa kontaktin ottaminen voi tuntua helpommalta kuin kasvokkain, mahdollistuu ujollekin persoonalle julkisen elämän luominen mediassa (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23).

Myös kauneusihanteet nousevat mediassa usein esiin (Darcy, 2012, s. 3). Nuorten sosiaalisen median palveluissa nämä samat ihanteet tulevat väistämättä vastaan luoden samalla nuorille ulkonäköpaineita (Kankare, 2021, s. 16; Kuortti & Halonen, 2018, s. 876). Sosiaalisen median käytöllä voi olla useita negatiivisia vaikutuksia nuoren minäkuvaan (Kankare, 2021). Nämä mahdolliset vaikutukset aikuisten tulee myös tiedostaa. Hyvänä esimerkkinä toimii kouluterveyskyselyssä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021) selvinnyt tieto siitä, kuinka 8.- ja 9.-luokkalaisista 38 % ei koe painoaan sopivaksi. Luku on pysynyt suhteellisen samana, kun verrataan tulosta vuoden 2015 vastauksiin (37 %), jolloin asiasta on viimeksi Kouluterveyskyselyssä nuorilta kysytty. Varhaisnuoruudessa eli 11–14-vuotiaana tapahtuvat fyysiset ja hormonaaliset

muutokset ovat omalta osaltaan aiheuttamassa nuorelle psyykkisiä vaikutuksia, ja monelle muutokset lisäävät vertailua ja epävarmuutta omasta kehosta (Gergov, 2016, s. 234), kuten omasta painosta. Jos oma keho ja ulkonäkö eivät istu median kuvaamaan normiin, voi tyytymättömyys omaan kehoon lisääntyä (Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 12). Jotta oma ruumiinkuvan kehittyminen onnistuu, tulee nuoren osata käsitellä kehoaan myönteisenä asiana ja sietää pettymyksiä, eli esimerkiksi mahdollisia epäkohdiksi näkemiään asioita kehossaan (Engblom, 2007).

2.2 Nuoren seksuaalisuus ja sen kehittyminen

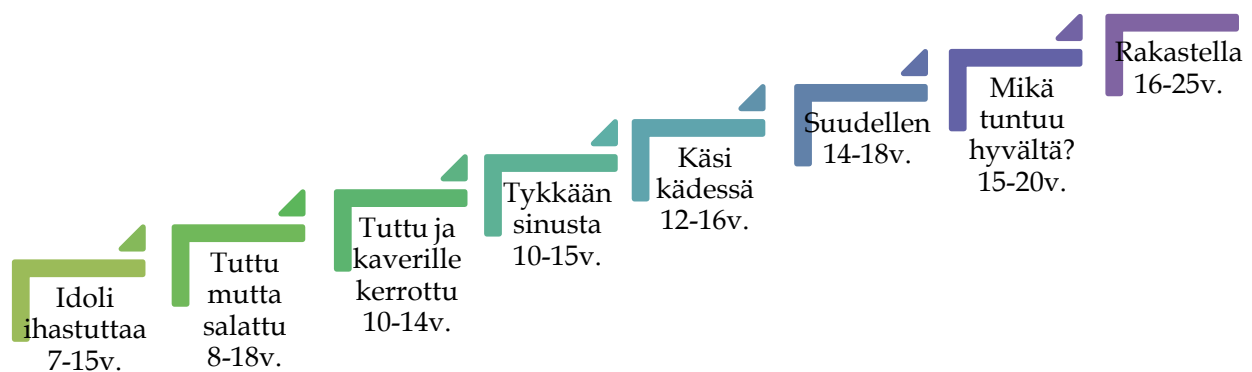
Yksi murrosikäisen psykososiaalisen kehityksen tärkeimmistä asioista on oman sosiaalisen roolin jäsentäminen sekä seksuaalisen identiteetin löytäminen (Rinkinen ym., 2015 s. 94; Aalberg & Siimes, 2007). Seksuaalisuuteen liittyvät asiat koetaan murrosiässä ensimmäistä kertaa omakohtaisesti (Rinkinen ym., 2015, 88). Seksuaalisuuden herääminen nuoruusiässä voi aiheuttaa hämmennystä, mutta sen hyväksyminen on tärkeä osa nuoruutta (Marttunen & Kaltiala, 2021). Osa tervettä kehitystä nuorella on oman seksuaalisen ruumiinkuvan muodostaminen. Tässä isoon rooliin nousee seksuaalisen tyydytyksen löytäminen itselle mieluisin tavoin ja uloskasvaminen lapsuudesta saatujen tunnetyydytysten kehästä tapahtuu. (Engblom, 2007.) Oman seksuaalisuuden kehittyminen voi aiheuttaa nuorissa samalla ristiriitaisia tunteita (Marttunen & Kaltiala, 2021; Rinkinen ym., 2015). On tutkittu, että pojat käyvät näitä tuntemuksia tyttöjä enemmän läpi. Fyysiset muutokset kehossa aiheuttavat kuitenkin enemmän tytöille ristiriitaisia tuntemuksia, kun taas poikien on todettu suhtautuvan kehon muutoksiin myönteisemmin. (Marttunen & Kaltiala, 2021.)

Seksuaalisen kehityksen vaiheet voivat osaltaan vaikuttaa siihen, kuinka nuori kokee kohtaamansa seksuaalissävytteisen sisällön, sillä samanikäiset nuoret voivat olla oman kehityksensä suhteen hyvinkin eri vaiheissa (Marttunen & Kaltiala, 2021; Cacciatore & Korteniemi-Poikela, 2015). Seksuaalisuuden

kehittymistä voidaan kuvata Cacciatoren ja Korteniemi-Poikelan (2015) sekä Väestöliiton (2019) luomalla Seksuaalisuuden portaat -mallilla. Koska jokaisen seksuaalisuus kehittyy omaa tahtia, voivat nuoret kulkea portaita limittäin ja hyvin eri aikaan. Yhdeksäsluokkalaisille eli 15–16-vuotiaille ajankohtaisia portaita voidaan katsoa olevan kahdeksan, jotka sijoittuvat laajalle skaalalle julkisuuden henkilöön ihastumisesta rakasteluun. (Kuvio 1.)

Kuvio 1

Seksuaalisuuden portaat, jotka ovat ajankohtaisia 9.-luokkalaisille (Väestöliitto 2019; Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2015)

Yhdeksäsluokkalaiset nuoret voivat olla siis todella erilaisissa kehitysvaiheissa oman seksuaalisen kehityksensä kanssa. Kun toiset vasta opettelevat olemaan ihastuksen kohteen läheisyydessä, voi toinen olla kokeilemassa erilaisia hyväilyn muotoja.

Nuori voi ilmentää omaa seksuaalisuuttaan ulospäin muun muassa pukeutumisen ja käyttäytymisen muodossa (Marttunen & Kaltiala, 2021). Lapsuudesta irtautuessaan nuori ostaa omat vaatteensa ja näin ollen pääsee samalla vaikuttamaan vahvasti siihen, mitä päälleen laittaa ja mitä haluaa tyyllillään viestiä. Nuorten erityisesti naisten paljastava pukeutuminen voidaan nähdä halveksuttuna, mutta kyse voi olla vain nuoren omasta seksuaalisuuden ilmentämisestä (Renold ym., 2015). Käytöksen mukauttaminen on mahdollista nuorelle esimerkiksi sosiaalisen median palveluissa, jolloin omat reaktiot julkaisuihin voidaan mukauttaa muun muassa kirjoitetun tekstin muodossa hieman erilaiseen sävyyn (Scarcelli, 2018).

2.3 Media- ja seksuaalikasvatus peruskoulussa

Kouluterveyskyselyn (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021) mukaan seksuaalista häirintää puhelimen tai internetin kautta kokeneiden nuorten määrä on noussut voimakkaasti. Vuonna 2017 vastanneista 8.- ja 9.-luokkalaisista 12 % on kokenut häirintää viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2021 vastaava luku oli 26 %. Nuorille tulisi olla selvää, kuinka hän voi toimia kohdatessaan seksuaalista häirintää esimerkiksi epämiellyttävän ehdottelun muodossa. Hyvällä media- ja seksuaalikasvatuksella voidaan lisätä nuorten tietoisuutta siitä, miten kyseisiä tilanteita voidaan välttää. Samalla lisätään lasten ja nuorten tietoisuutta siitä, miten voi toimia näitä sisältöjä kohdatessa (Ilmonen & Korhonen, 2015). Aikuisten tulee ottaa vastuu siitä, että nuoret saavat tarpeeksi luotettavaa tietoa oman seksuaalisen identiteetin vasta kehittyessä (Kankare, 2021; Ilmonen & Korhonen, 2015). Peruskoulun tehtävä on olla osaltaan tukena nuorten identiteetin rakentumisessa (Opetushallitus, 2014, s. 28).

Seksualisoituneen median myötä sensitiivisistä asioista on opittu puhumaan luontevammin (Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 5). Kun median seksuaalissävytteisistä sisällöistä puhutaan, yhdistyy siinä samalla niin media- kuin seksuaalikasvatus. Nämä kaksi teemaa kulkevat käsi kädessä, sillä nuoret ovat kiinnostuneita sosiaalisen median seksuaalissävytteisistä sisällöistä, jotka tarjoavat tietoa seksiin ja seksuaalisuuteen liittyen. (Bildjuschkin, 2019, s. 37.)

Medialukutaidon voidaan katsoa olevan tämän päivän kansalaistaito (Kankare, 2021). Yksi mediakasvatuksen ja -lukutaidon tärkeä osa-alue onkin seksuaalissävytteisen sisällön käsittely, jotta nuoret oppisivat erittelemään kohtaamaansa sisältöä ja käyttämään sitä vastuullisesti (Kankare, 2021, s. 7; Spišák, 2015). Esimerkiksi median mahdollisia vaikutuksia seksuaalikäyttäytymiseen tulee osata tarkastella avoimesti. Jotta itselle epämieluisaa sosiaalisen median sisältöä voisi oppia käsittelemään ja kiinnostavaa, oman ikäiselle sopivaa sisältöä etsimään, tulee lapsille ja nuorille opettaa jo varhain medialukutaitoa. Medialukutaito nähdään osana monilukutaitoa, jota peruskoulussa opetetaan laaja-alaisten oppimiskokonaisuuksien kautta. (Opetushallitus, 2014, s. 283). Tätä voidaan

omalta osaltaan kutsua myös peruskoulun mediakasvatukseksi, jolla tarkoitetaan opetusta mediasisällöistä (Kankare, 2021; Opetushallitus, 2014).

Yksi monilukutaidon opetuksen painopisteistä on kriittisessä ja analyttisessä suhtautumisessa, jolla pyritään oppilaan tutkivaan ja kyseenalaistavaan suhtautumiseen median tarjoamasta sisällöstä (Opetushallitus, 2014). Nuorena opitut taidot tarkastella mediassa esiintyvää seksuaalissävyytteistä sisältöä luovat pohjan terveelle mediasuhteelle sekä seksuaaliselle toimijuudelle (Kankare, 2021, s. 4). Samalla oppilaat oppivat käsittelemään mediaa ja sen sisältöä omien tarpeidensa pohjalta. Medialukutaidon voidaan katsoa kuuluvan myös toiseen laaja-alaiseen oppimiskokonaisuuteen: tieto- ja viestintäteknologian osaamiseen (Opetushallitus, 2014, s. 284). Vaikka kokonaisuus painottaa oppilaan tietoteknisiä taitoja, käsitellään siinä myös media-alustojen turvallista käyttämistä sekä lähdekriittisyyttä, joka on osa medialukutaitoa. Yläkoulun mediakasvatuksessa halutaan keskittää tavoitteet sisältöjen tulkitsemiseen ja luomiseen sekä niiden ymmärtämiseen osana kulttuuria (Opetushallitus, 2014, s. 288).

Seksuaalikasvatuksella tarkoitetaan tietojen, taitojen ja näin ollen samalla seksuaaliterveyden edistämistä (Bildjuschkin, 2015; Ilmonen & Korhonen, 2015, s. 18). Jokaisella nuorella on oikeus saada tietoa seksuaalisuudesta, sillä se mahdollistaa paremman seksuaaliterveyden ja omasta seksuaalisuudesta nauttimisen lisäksi tärkeitä itsensä suojelun taitoja (Ilmonen & Korhonen, 2015).

Opettajan on tärkeää tiedostaa seksuaalikasvatuksen merkitys peruskoulussa. Valtakunnallisessa perusopetuksen opetussuunnitelmassa seksuaaliterveys ja -kasvatusteema sisältyy yläkoulun terveystiedon opetussuunnitelmaan (Kuortti & Halonen, 2018; Opetushallitus, 2014, s. 398–400). Oppikirjat ovat painottaneet aihealueen erityisesti 8. vuosiluokalle (Huhtala ym., 2017; Hannukkala ym., 2019; Hiltunen ym., 2021). Koska seksuaalikasvatus kulkee muun kasvatuksen rinnalla (Bildjuschkin, 2015, s. 14), tulisi sitä integroida luontevammin myös alakouluun.

Seksuaalikasvatus voi osaltaan tukea nuoren minäkuvan ja identiteetin löytymistä (Bildjuschkin, 2015, s. 14). Murrosikäisen on tärkeää saada tietoa kehonkuvastaan (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, s. 51). Median laajan tarjonnan ja sen mukanaan tuoman disinformaation myötä on tärkeää, että tieto tulee luotettavasta lähteestä (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23; O'Sullivan, 2014, s. 42; Kuortti & Halonen, 2018). Tällöin nuorelle mahdollistuu parempi käsitys itsestään ja kehonkuvastaan. Aikuiselle ei välttämättä ole helppoa ottaa puheeksi median seksuaalissävyytteistä sisältöä, ja seksuaalikasvatuksen laadun on tutkimuksissa todettu olevan opettajasta riippuvaista (Kankare, 2021; Kuortti & Halonen, 2018, s. 875). Näin ollen on hyvä, että opettajille on tarjolla lukuisia tukimateriaaleja (Bildjuschkin, 2015; Palsa & Pääjärvi, 2015), joiden avulla seksuaalikasvatusta voidaan integroida eri oppiaineisiin (Kuortti & Halonen, 2018, s. 875) perustuen samalla opetussuunnitelman (Opetushallitus, 2014) oppimistavoitteisiin.

Nuorten saaman seksuaalikasvatuksen tulisi olla kokonaisvaltaista ja painopisteen seksuaalisuuden positiivisissa asioissa. Seksuaalikasvatuksen luonteeseen on kuulunut pitkään vaarojen ja riskien kautta lähestyminen (Rinkinen ym., 2015), kun seksuaalisuus pitäisi nähdä voimavarana (Ilmonen & Korhonen, 2015). Aikuisten tulee tukea nuorta intiimin viestinnän opettelussa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, s. 52–53). Rinkisen ym. (2015) mukaan kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus on asia, jota nuoret itsekin toivovat saavansa enemmän.

3 SOSIAALINEN MEDIA NUORTEN ARJESSA

Sosiaalinen media on nuorille entistä tärkeämpi yhteydenpitoväline ystävien kesken (Wilska ym., 2020, s. 6). Sosiaalista mediaa on määritelty 2000-luvun alusta lähtien ja käsite voidaan edelleen ymmärtää monella tapaa (Suominen, 2013, s. 14–15; Laaksonen ym., 2013, s. 11–12; Kaplan & Haenlein, 2010, s. 60). Karkeasti voidaan sanoa, että sosiaalinen media on sosiaalista eli vuorovaikutteista toimintaa mediassa (Suominen, 2013, s. 14–15). Sosiaalinen media voidaan nähdä tutkimuskohteena, joka rakentuu monesta ulottuvuudesta niin teknologian, kulttuurin kuin vuorovaikutuksen osalta (Laaksonen ym., 2013, s. 17).

Sosiaalisen median käsitteen koetaan olevan hyödyllinen, sillä se kiinnittää huomion nimenomaan vuorovaikutukselliseen ja yhteisölliseen näkökulmaan median käytössä (Seppänen & Väliaverronen, 2012, s. 37). Yksi sosiaalisen median tunnusomainen piirre on mahdollisuus luoda käyttäjälle oma profiilisivusto. (Lietsala & Sirkkunen, 2008.) Sosiaalinen media voidaan ymmärtää tietyn aikakauden digitaalisena verkkoviestintänä sekä viestinnän monikanavaisuutena (Salminen, 2013, s. 17). Sosiaalinen media tarjoaa myös mahdollisuuden linkittää ulkopuolisten palvelujen sisältöä sosiaalisen median palveluihin ja päinvastoin (Lietsala & Sirkkunen, 2008, s. 17–23.) Esimerkiksi Instagram-julkaisun voi lähettää Whatsapp-viestinä.

Suomalaisten tutkijoiden määritelmiä sosiaalisesta mediasta löytyy useampia ja palveluja voidaan jaotella erilaisiin alakategorioihin riippuen palvelun käyttömahdollisuuksista, kuten esimerkiksi keskustelu- tai sisällönjakopalveluihin (Laaksonen, 2013, s. 14–15; Hintikka, 2011, s. 118; Lietsala & Sirkkunen, 2008, s. 21–22). Kansainvälisessä tutkimuksessa sosiaalinen media ja sen palvelut nähdään esimerkiksi yhteistuotannollisina projekteina, sisältöyhteisöinä ja erikoistuneina palveluina (Giaccardi, 2012, s. 4; Kaplan & Haenlein, 2010, s. 62).

Erilaiset määritelmät sosiaalisesta mediasta eivät poissulje toisiaan, mutta on tärkeää ymmärtää, mitä juuri kyseisessä tutkimuksessa sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan (Laaksonen ym., 2013, s. 15). Tässä tutkimuksessa jaoin sosiaalisen median kolmeen alalajiin (taulukko 1), jotta seksuaalissävyytteisen sisällön esiintyvyyttä voidaan tarkastella myös tiettyihin alakategorioihin liittäen. Jaottelu perustuu vuonna 2019 nuorten suosimiin sosiaalisen median palveluihin (Ebrand, 2019; Kohvakka & Saarenmaa, 2019). Sosiaalinen media koostuu tässä 1) sosiaalisista verkostopalveluista, 2) sisällöntuotanto- ja jakopalveluista sekä 3) erikoistuneista palveluista.

Taulukko 1

Sosiaalisen median lajit (mukailtuna Lietsalan & Sirkkusen, 2008, Hintikan, 2011, Kaplanin & Haenlein, 2010 & Giaccardin, 2012 pohjalta)

Sosiaalinen media		
1. Sosiaaliset verkostopalvelut	2. Sisällöntuotanto- ja jakopalvelut	3. Erikoistuneet palvelut
Whatsapp	Youtube	Spotify
Snapchat	Pinterest	Twitch
Steam	Instagram	
Discord	Tiktok	
Facebook	Snapchat	

Sosiaalinen media on aihe, jota tutkija voi lähestyä yleisellä tasolla tai tutkien jotain tiettyä palvelutyyppiä sosiaalisesta mediasta. Tyypillistä sosiaalista mediaa tutkittaessa on keskittyä juuri sen ajan suosikki-ilmioihin, sillä sosiaalinen media, sen käyttötavat ja palvelut muuttuvat jatkuvasti. (Laaksonen ym., 2013, s. 17; Salminen, 2013, s. 17.) Tarkastelen tutkimuksessani sosiaalisen median käyttöä erityisesti älypuhelimien käytön näkökulmasta, sillä se on laite, jolla nuoret sosiaalista mediaa käyttävät eniten (97 %) (Ebrand, 2019). Internet-selainta ja sen mahdollistamia seksuaalissävyytteisiä sisältöjä en tarkastele tässä tutkimuksessa.

3.1 Nuorten sosiaalisen median käyttötottumukset

Nuorten toimintaympäristö rakentuu globaaliin ja informaationtäyteiseen maailmaan (Kuortti & Halonen, 2018). Jo vuonna 2010 on yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa voitu todeta, kuinka median käytön tottumukset nuorilla ovat muuttuneet rajusti mobiiliteknologian läpimurron myötä. Tuolloin nuorten käytetyimmät mediaympäristöt olivat TV, musiikki, tietokone ja videopelit. Median käyttö lisääntyi räjähdysmäisesti murrosiässä eli 11–14-vuotiaana. (Rideout ym., 2010.)

Norjalaisessa Barn og digitale medier -tutkimuksessa selvitettiin 9–16-vuotiaiden median käyttöä. Tässä tutkimuksessa käsiteltiin myös kännyköiden käyttöä. Tutkimuksesta selvisi, kuinka internetin käyttö alkaa yhä nuorempana. Vuonna 2010 toteutetussa tutkimuksessa oma puhelin oli jo 90 prosentilla lapsista. (Hepsø & Liestøl, 2010.)

Nuorten median käyttöä on tutkittu myös älypuhelimien käytön näkökulmasta. Vapaa-aikatutkimus Tilastokeskukselta vuodelta 2017 kertoo, että 10–14-vuotiaista nuorista peräti 99 % käyttää älypuhelinia. Suosituimpia some-kanavia tässä tutkimuksessa 10–14-vuotiailla oli Whatsapp (95 %), Instagram (75 %) ja Snapchat (72 %). Nuorista yli 70 % seurasi sosiaalisen median kanavia useamman kerran päivässä, 15–19-vuotiailla määrä nousi jopa yli 90 %. (Kohvakka & Saarenmaa, 2019.) Monet tutkimukset noin 10 viime vuoden ajalta osoittavat selkeästi sen, että sosiaalinen media esittää isoa roolia nuoren arjessa. Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyssä selvisi, kuinka osa nuorista ei pysty vähentämään netin käyttöä, vaikka yrittäisivät (Helakorpi & Helenius, 2021, s. 7). Koronapandemian myötä nuorten sosiaalisen median käyttö on vain lisääntynyt (Alanen & Haring, 2021).

Vuonna 2019 suosituimpia sosiaalisen median kanavia ovat suomalaisnuorilla olleet Youtube, Whatsapp, Instagram, Snapchat, Spotify, Facebook (ja Messenger), Pinterest, Steam ja Discord. 13–15-vuotiailla nuorilla Whatsapp, Youtube, Instagram sekä Snapchat olivat suosituimmat palvelut. Vain 20 % 13-vuotiaista käytti esimerkiksi Facebookia ja 13–17-vuotiaiden joukossa sen käyttäjien määrä oli kokonaisuudessaan noin 40 %. (Ebrand, 2019.)

Nuoret käyttävät älypuhelimia moniin tarkoituksiin, muun muassa sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ne ovat olennainen väline (Shin, 2017).

Huoltajilla on suuri vastuu nuorten turvallisesta median käytöstä (Rideout ym., 2010, s. 35). Huoltajien ohjaus ja valvonta sekä lähipiriin antama esimerkki median käytöstä toimivatkin suojatekijöinä nuoren mediasuhteelle (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 30). UK Children's Media Literacy -raportti 2000-luvun seurantatutkimuksesta kuvaa, kuinka 12–15-vuotiaina mediaa aletaan käyttämään enemmän ilman huoltajan läsnäoloa ja valvontaa. Aikuisten huoli internetin käytön sisällöistä nousee samalla sitä suuremmaksi, mitä vanhemmaksi lapsi ja nuori kasvaa. (Ofcom, 2010.) Murrosikäisen nuoren on todettu pyrkivän usein hakemaan mediasta sisältöä, joka on paheksuttua, kuten seksiä ja väkivaltaa (Scarcelli, 2018; Salokoski & Mustonen, 2007). Uteliaisuuden sekä kiinnostuksen herääminen esimerkiksi seksuaalista sisältöä kohtaan on nuorelle täysin normaalia (Aiken, 2016, s. 190), ja nuorten taito jäsenellä mediasta saatavaa tiedon määrää on kuitenkin murrosiän synnyttämien tunnekuohujen jälkeen kriittisempää (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23).

3.2 Seksualisoitunut media

Seksi nähdään isona osana tämän päivän mediakulttuuria ja paljaan pinnan näkyminen mediassa on lisääntynyt huomattavasti (Spišák, 2016, s. 5; Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 4). Median seksualisoitumisesta on käyty viimeisen vuosikymmenen aikana yhä enemmän keskustelua (Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 4). Termiä 'mediaseksi' ei vielä tutkimuskirjallisuudessa ole juurikaan määritelty. Duodecim (2021) ja Kankare (2021) kuitenkin käyttävät käsitettä mediaseksi puhuessaan nuorten käsityksistä median sisältämistä seksuaalissävytteisistä sekä seksiä sisältävistä median sisällöistä. Spišák (2016) ja Bildjuschkin (2019) puhuvat median seksisisällöistä. Tässä tutkimuksessa on käytetty termiä 'seksuaalissävytteinen sisältö', jotta yhdeksäsluokkalaiset eivät miellä sisältöä ainoastaan seksiin linkitettäväksi.

Media on kyllästetty erilaisilla intensiivisillä seksuaalisilla sävyillä, jotka eivät suoraan liity seksiin. Esimerkiksi pornosta on voitu kopioida asentoja ja ilmeitä, joihin voi törmätä huolettomilta tuntuviissa median muodoissa, kuten mainoksissa. (Palsa & Pääjärvi, 2015.) Sisällöillä voidaan pyrkiä esimerkiksi flirttailemaan katsojalle (Kankare, 2021). Seksikäs vartalo (*sexy body*) on läsnä vahvasti sosiaalisen median eri kanavissa, sillä se nähdään käyttäjien kesken eräänlaisena vaatimuksena hyviin suhteisiin ja avaintekijänä henkilökohtaiseen arvoon (*personal value*). Samalla on tärkeää saada positiivinen vastaanotto seuraajilta. (Kankare, 2021, s. 15; Barker ym., 2018, s. 52.)

Median sekä sosiaalisen median maailma täyttyy erilaisista seksuaalisista sisällöistä niin laajalti, että niitä tulee väistämättä lasten ja nuortenkin mediakäytössä vastaan (Kankare, 2021; Bildjuschkin, 2019, s. 37). Seksistä tulee median mahdollistamana viihdesisältöä jatkuvasti nuoremmille (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 64). Erityisesti suomalaisille lapsille ja nuorille mediassa esiintyvät seksisisällöt ovat olleet jo 2010-luvun alussa tuttuja, kun tilastoja on verrattu muihin eurooppalaisiin saman ikäisiin lapsiin ja nuoriin (Livingstone ym., 2011, s. 23).

Kun nuoret kokevat seksualisoituneen mediakulttuurin olevan osa normeja, voidaan uskoa heidän muuttavan omaa mediakäyttämistään samaan suuntaan (Kankare, 2021, s. 15; O'Sullivan, 2014, s. 42). Sosiaalinen media mahdollistaa palvelujen käytön halutessaan nimettömästi, mikä voi osaltaan rohkaista nuoria kokeilemaan seksuaalisen ja intiimin sisällön tuottamista vapaammin (Scarcelli, 2018). Seksisisällöt mediassa voivat aiheuttaa hämmennystä, mutta ne voivat myös toimia positiivisena vaikuttajana lapsen ja nuoren kehitykselle tarjoten mahdollisuuden tutkia omaa seksuaalisuutta (Bildjuschkin, 2019, s. 37). Koska jokaisella nuorella on oikeus ilmaista itseään ja omaa seksuaalisuuttaan juuri niin kuin haluaa (Ilmonen & Korhonen, 2015), voivat aikuiset olla tukemassa näitä keinoja ja samalla turvata nuorta, jos kyseessä ei olekaan nuoresta itsestään kumpuava motiivi.

Vuonna 2013 tehdyssä kouluterveyskyselyssä on kysytty ensimmäisen kerran nuorten seksuaalikulttuurista internetissä (Spišák, 2016, s. 6; Spišák, 2015,

s. 141). Tuolloin noin puolet (48 %) 8.-9.-luokkalaisista kertoi katsoneensa pornografista sisältöä internetistä. Sen lisäksi 14 % oli katsonut web-kameran avulla tai kuvannut itse seksuaalissävyytteistä sisältöä, kuten intiimejä kehonosia tai itsetyydytystä. Joka viides oli keskustellut internetissä seksistä jonkun muun kuin terveydenhuollon ammattilaisen kanssa. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 2014; Spišákin, 2016, s. 6 mukaan.) Klettke ym. (2014) ovat koonneet yhteen useita tutkimuksia, joista muodostui johtopäätös siitä, kuinka 12 % 10–19-vuotiaista nuorista oli lähettänyt ja 16 % vastaanottanut seksuaalissävyytteisiä kuvia. Kuvien vastaanottaminen oli yleisempää kuin kuvien lähettäminen. Koska palvelut painottuvat fyysisen minäkuvan ilmaisuun, liittyvät palveluissa esiintyvät ylilyönnit usein seksuaalisuuden ja ulkonäön korostamiseen (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23). Meidän on hyvä olla tietoisia motiiveista, joiden pohjalta nuoret kuluttavat ja luovat seksuaalissävyytteistä mediasisältöä. Kyseessä voivat olla esimerkiksi seksuaaliset intressit mutta myös hyväksynnän hakeminen tai painostaminen (Delmonico, 2017).

Yksi esimerkki seksualisoituneesta mediakulttuurista on sexting, joka on seksuaalissävyytteisten videoiden, kuvien ja viestien lähettelyä (Laitinen ym., 2018, s. 5). Sexting on koettu jo viime vuosikymmenellä suhteellisen yleiseksi ilmiöksi nuorten keskuudessa (Klettke ym., 2014). Useissa tutkimuksissa on tarkasteltu sextingin ei-toivottua puolta (Drouin & Tobin, 2014; Drouin ym., 2015; Ross ym., 2016) ja todettu, että se on erityisen yleistä seurustelevilla ihmisillä, sillä yli puolet seurustelevista nuorista olivat osallistuneet siihen haluamattaan. Motiivina tälle on toiminut muun muassa halu miellyttää kumppania (Drouin & Tobin, 2014). Sextingistä on muodostunut monimutkainen huolenaihe tahoille, jotka ovat mukana lasten ja nuorten arjessa, kuten esimerkiksi kouluille (Delmonico ym., 2017, 65). Tutkittua tietoa sextingin yleistymisen vaikutuksesta koulun arkeen ei kuitenkaan vielä ole.

Huoli nuorista ja heidän seksuaalisesta aktiivisuudestaan nousee toistuvasti esiin erityisesti median otsikoissa, mutta Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamat kouluterveyskyselyt eivät anna viitteitä siitä, että sosiaalisen

median aikakauden nuoret olisivat jollain lailla seksuaalisesti aktiivisempia kuin aikaisempi sukupolvi (Spišák, 2016, s. 12; Spišák, 2015, s. 142).

Tutkimuksissa on havaittu, että nuorilta yritetään piilotella juuri median seksisisältöjä, sillä niiden pelätään vaikuttavan kielteisesti nuorten käsityksiin seksuaalisuudesta ja seksistä (Bildjuschkin, 2019; Palsa & Pääjärvi, 2015). Tärkeää olisi huomioida ikätaso ja siihen sopiva sisältö, sillä liian nuorena nähdyt, omalle iälle sopimattomat, seksuaaliset sisällöt ovat haitallisia kehitykselle (Bildjuschkin, 2019, s. 37; Kuortti & Halonen, 2018, s. 876). Samoin liian varhain aloitettu seksuaalinen kanssakäyminen on myöhemmin nuorelle haitaksi (Marttunen & Kaltiala, 2021). Lasten ja nuorten kohtaama seksuaalissävytteinen mediasisältö voi herättää huolta niin aikuisissa kuin lapsissa ja nuorissakin, ja siksi asiasta on tärkeää keskustella hyvissä ajoin lapsen ja nuoren ikätason mukaan (Spišák, 2016, s. 11). Omalle iälle ajankohtainen tieto seksistä ja seksuaalisuudesta on kuitenkin nuoren tärkeää saada tietää (Bildjuschkin, 2019, s. 37).

3.3 Representaatiot sosiaalisessa mediassa

Seksualisoitunutta mediaa voidaan tarkastella myös representaatioiden kautta (Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 6). Nytemmin on tutkimuksissa herätty huoleen ihmisten representaatiosta mediassa (Barker ym., 2018, s. 52). Representaatioilla tarkoitetaan asian uudelleen esittämistä. Tämä tarkoittaa Palsan & Pääjärven (2015, s. 6) mukaan sitä, että todellisen maailman sijaan (sosiaalinen) media esittää jonkin kuvauksen eli representaation tästä todellisuudesta. Representaatiot voivat heidän mukaansa olla joko esittäviä, edustavia tai tuottavia. Kun esittävällä tai edustavilla representaatiolla yksittäinen henkilö edustaa jotain laajempaa ryhmää, kuten sukupuolta, pyritään tuottavilla representaatioilla luomaan mielikuvia ympäröivästä todellisuudesta, esimerkiksi kauneusihanteista.

Sosiaalisen median palvelut tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia representaatioille (Cocq & Ljuslinder, 2020, s. 82). Tiktokissa sisältö luodaan

videoiden muodossa, kun taas Instagram toimii monipuolisempänä alustana tarjoten videoiden lisäksi kuvien julkaisumahdollisuuden. Erilaisten, median kautta tulleiden, representaatioiden on tutkittu vaikuttavan kulttuurisiin olemuksiin ja siihen, kuinka ympäristön hahmotamme (Cocq & Ljuslinder, 2020, s. 73; Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 7). Nuoret omaksuvat representaationsa helposti julkisuuden henkilöiden ja yleisen sosiaalisessa mediassa esiintyvän volyymin eli suuren esiintyvyyden kautta (Clark, 2013).

Median representaatiot maalaavat kuvaa siitä, kuinka kehon kuuluisi olla nuorekas, energinen sekä täynnä elinvoimaa ja kapasiteettia. Harvoin kukaan tunnustaa mediassa olevansa väsynyt tai onneton. (Barker ym., 2018, s. 52.) Dobson (2015, s. 55) on todennut, että erityisesti naisten sosiaalisen median sisällöt ovat suurissa määrin täynnä kuvia, jotka tulkitaan heteroseksikkäinä (*heterosexy*).

Kehon representaatiot ovat mediassa suppeita. Ideaali kuva normaalista kehosta on nuori, valkoinen, terve, cissukupuolinen, hoikka ja siinä ei ole mitään poikkeamia. (Barker ym., 2018, s. 52; Dobson, 2015, s. 56; Ilmonen & Korhonen, 2015, s. 21.) Ihailtavat piirteet muodostuvat miehen lihaksikkaasta kehosta ja naisen kaarevasta, mutta hoikasta vartalosta (Dobson, 2015, s. 59; Palsa & Pääjärvi, 2015, s. 11). Aikaisempia tutkimuksia median roolista normien rakentajana ja vahvistajana on tehty, mutta ne ovat keskittyneet pitkälti televisioon, lehtiin sekä mainoksiin (Ilmonen & Korhonen, 2015, s. 21).

Kehonkieli on vahvasti kytköksissä siihen, kuinka itseä representoidaan (*self-representation*) sosiaalisessa mediassa (Dobson, 2015). Ihmiset ovat tehneet sosiaalisessa mediassa myös erilaisia ulostuloja seksualisoidun kehon suhteen. Osa on julkaissut kehollisia kuvia itsestään osoittaen olevansa omillaan omassa kehossa samalla ilmaisten itseään. Kuvia ei julkaista sen vuoksi, että sitä jollain tavalla ihailtaisiin ja näin julkaisijat haastavat yhteiskunnan näkemystä esineellistämisestä. (Barker ym., 2018, s. 55.)

Nuorten naisten seksuaalinen itseilmaisuus (*sexual self-representation*) sosiaalisessa mediassa nähdään haavoittuvuutena altistaa itsensä sextingille (Dobson, 2015, s. 77). Naisten ja heidän kehojen rooli sosiaalisessa mediassa on

muuttunut passiivisesta seksiobjektista aktiivisemmaksi, mutta kuitenkin seksuaaliseksi aiheeksi, jolloin he ottavat itse käyttöön leikkisästi seksuaalisen energiansa. Suurin ero seksuaalisella esineellistämällä (*sexual object*) sekä seksuaalisella aiheella (*sexual subject*) on se, että jälkimmäisessä naiset itse päättävät mitä sosiaaliseen mediaan itsestään laittavat, eikä sisältöä ole määrätty tai määritelty. Kyseessä on itsevarmoiksi koettujen naisten omien toiveiden ja halujen täyttäminen, mikä haastaa totuttua käsitystä visuaalisista voimasuhteista. (Barker ym., 2018, s. 55–56.)

Koska tässä tutkimuksessa keskityn erityisesti nuorten kokemuksiin seksuaalissävyytteisestä sisällöstä, seksuaalissävyytteisten representaatioiden ja seksualisoituneen mediakulttuurin luonnetta en syvemmin tutkimuksessa tarkastele. Representaatioiden luonne on kuitenkin hyvä tiedostaa, sillä jokainen yksilö kokee ja tulkitsee sosiaalisessa mediassa esitetyt representaatiot eri tavoin (Palsa & Pääjärvi, 2015). Samasta syystä tutkimuksessa ei erikseen määritellä seksuaalissävyytteisen sisällön käsitettä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymykset

Tarkastelen tutkimuksessani nuorten kokemuksia seksuaalissävytteisistä sisällöistä sosiaalisen median palveluissa. Lisäksi tavoitteena on saada tietoa siitä, kuinka nuoret kokevat sosiaalisen median seksuaalissävytteisten sisältöjen vaikuttavan heidän arkeensa, esimerkiksi aiheuttaako seksuaalissävytteisyys sosiaalisessa mediassa odotuksia esimerkiksi nuorten ulkonäkötekijöiden suhteen.

Tutkimuskysymyksiksi tavoitteiden pohjalta muodostuivat:

- Miten nuoret kokevat sosiaalisen median seksuaalissävytteiset sisällöt?
- Vaikuttavatko sosiaalisen median seksuaalissävytteiset sisällöt nuorten arkeen heidän itsensä mielestä? Jos vaikuttavat, niin miten?

4.2 Tutkimuskonteksti

Tarkastelun kohteena ovat nuorten kokemukset, joita tarkastellaan keskeisenä käsitteenä osana fenomenologista sekä hermeneuttista ihmiskäsitystä. Tavoitteena on ymmärtää ja tulkita tutkittavan koettua maailmaa sekä kokemustodellisuutta. (Tökkäri, 2018; Laine, 2015.) Toisena tavoitteena on saada ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä sellaisena, kuin se tutkittavien mielestä ilmenee (Huhtinen & Tuominen, 2020, s. 297–298). Kokemukset rakentuvat merkityksistä, ja eletty maailma näkyy meille erilaisina merkityksinä (Laine, 2015, s. 31).

Kokemuksellisuus nähdään fenomenologian mukaan perusmuotona ihmisen maailmasuhteelle (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 40; Laine, 2015, s. 31). Myös fenomenologis-hermeneuttisessa ihmiskäsityksessä kokemus on yksi keskeisistä käsitteistä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 39–40). Fenomenologisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkija ymmärtää sulkea omat ennakko-

oletuksensa tutkimuksen ulkopuolelle (Laine, 2015, s. 29). Jokaiselle yksilölle muodostuu omakohtainen kokemus asiasta, sillä yksilöillä on erilainen suhde asioihin (Tökkäri, 2018, s. 80; Laine, 2015, s. 30; Patton, 2015, s. 115). Ihmisen eletty elämä vaikuttaa kokemuksiin. Ihminen rakentaa ja on rakentunut suhteessa koettuun maailmaan, jota muovaa aiemmat kokemukset, käsitykset ja arvot. (Huhtinen & Tuominen, 2020, s. 302; Laine, 2015, s. 30.)

Hermeneutiikka tarkoittaa yleisesti tulkinnan ja ymmärtämisen teoriaa (Laine, 2015, s. 33). Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimuksessa tavoitteena on tuoda tietoiseksi ja näkyväksi asiat, minkä tottumukselta olemme jättäneet huomaamatta ja samalla saada ymmärrys näistä asioista (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 41).

Haaste fenomenologisessa ja hermeneuttisessa lähestymistavassa on se, että tulokset eivät ole yleistettävissä. Johtopäätöksiä tuloksista voidaan kuitenkin tehdä, kun tutkittavat ovat tarpeeksi samanlaisessa elämäntilanteessa. (Tökkäri, 2018, s. 66.) Tämä perustuu näkemykselle yksilöiden perspektiiveistä osana yhteisöä. Jokainen kokee maailmansa itse, mutta yhteisön yksilöt voivat rakentaa hyvinkin samanlaisen suhteen ympäröivään maailmaan. (Laine, 2015, s. 32.) Tavoitteena tässä tutkimuksessa ei ole siis saada yleistettävää tietoa nuorten kokemuksista, vaan nostaa esiin yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia, kun heiltä kysytään seksuaalissävytteisistä sisällöistä ensimmäistä kertaa.

4.3 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimusaineisto koostui yhdeksäsluokkalaisten nuorten kyselyvastauksista eri puolilta Suomea. Tutkimukseen osallistui neljä luokkaa; Pohjois-Pohjanmaalta yksi ja Uudeltamaalta kolme. Luokat valikoituivat aiheesta kiinnostuneiden yläkoulun terveystiedon opettajien kautta, jotka teettivät kyselyn luokilleen. Sähköiseen kyselylomakkeeseen vastasi 61 oppilasta. Näistä vastauksista jouduin poistamaan kaksi, koska erilaisten virheiden johdosta ne ei eivät olleet luotettavia tai niissä ei vastattu kysymyksiin. Tutkimuksen otannaksi jäi näin ollen 59. Osallistujat olivat iältään 15–16-vuotiaita ja jokainen heistä on yksilöity

aineistossa tunnisteella, joka muodostuu O-kirjaimesta (oppilas) ja numerosta, esimerkiksi O1. Vastaajista 33 oli naisia, 24 miehiä ja 1 muunsukupuolisia. Yksi vastaajista ei kertonut sukupuoltaan. Muita henkilötietoja ei tutkittavilta kysytty. Tässä tutkimuksessa kyselyn toteuttamisesta vastasivat luokkien terveystiedon opettajat, eikä tutkija tavannut osallistujia.

4.4 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimus toteutettiin fenomenologialle tyypillisellä tutkimustavalla eli kirjallisella kuvauksella (Perttula, 1995, s. 66), tässä tutkimuksessa sähköisellä kyselylomakkeella. Sähköinen kyselylomake toimi keinona, jolla nuorilta voitiin saada mahdollisimman laajoja ja kattavia vastauksia maantieteellisestä sijainnista riippumatta (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100).

Kysely on yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 83) ja se voidaan määritellä menettelytavaksi, jossa vastaajat täyttävät kyselylomakkeen joko kotona tai valvotussa ryhmätilanteessa (Eskola, 1967, s. 158). Sähköinen kyselytutkimus on yleistynyt aineistonkeruumenetelmä tutkimusta tehdessä ja innokkaimpia ikäryhmiä vastaamaan ovat 15–25-vuotiaat (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100–101).

Sähköistä kyselyä tehdessä tulee tutkijan ensinnäkin ottaa huomioon tutkimukseen osallistuvien käyttötottumukset niiden älylaitteiden osalta, joilla vastaaminen tapahtuu. Lomakkeen tulee olla sellainen, joka toimii kaikilla laitteilla ja johon helppo vastata. Nuorilla älypuhelimien käyttö on yleistä, joten heille suunnatuissa kyselyissä on hyvä miettiä lomakkeen rakennetta. (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100-101.) Kysymykset aseteltiin lomakkeessa niin, että kaikki kysymykset eivät näkyneet kerralla, jotta vastaajalle olisi helpompaa keskittyä vain muutama kysymykseen kerrallaan ja lomakkeeseen vastaaminen olisi miellyttävämpää.

Toinen hyöty, joka sähköistä kyselytutkimusta tehdessä saadaan, on nopeus niin kyselyn toimittamisessa kuin vastausten keräämisessä. Lisäksi

aineistonkeruun alhaiset kulut palvelevat tutkimusta tehtäessä. (Valli & Perkkilä, 2018; Kuula, 2011.) Sähköisen kyselylomakkeen eduksi voidaan katsoa myös se, että aineistoa ei tarvitse litteroida, ja se on sähköisenä valmiiksi siinä muodossa, kuin osallistuja on siihen vastannut (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100–101).

Ennen aineistonkeruuta sähköinen kyselylomake pilotoitiin kahdeksaluokkalaisilla Keski-Suomessa (Mayring, 2014, s. 41; Cohen ym., 2007, s. 318). Kyselylomake muovautui vastausten myötä, ja lopullinen kyselylomake valmistui neljännen pilotoinnin jälkeen, kun kysymysten asettelua ja sanavalintoja oli muokattu.

Aineisto kerättiin joului- ja tammikuun 2021–2022 aikana ja siihen vastasi 61 oppilasta. Aineiston kerääminen vaiheittain on laadulliselle tutkimukselle tyypillistä (Puusa, 2020, s. 146). Tutkimusaineisto tulee hankkia siten, että tutkija on mahdollisimman vähän vaikuttamassa tutkittavan vastauksiin (Perttula, 1995, s. 64–65), joten koin opettajien teettämät kyselyt oppituntien aikana luontevaksi keinoksi aineistonkeruulle, jolloin vastaustilanne oli samalla valvottu. Kun aineisto kerätään niin, että tilanteeseen ei ole vaikuttamassa ulkopuolinen henkilö, esimerkiksi haastattelija, voidaan välttyä roolikäyttäytymiseltä (Eskola, 1967, s. 159).

Media- ja seksuaalikasvatus kuuluu peruskoulun opetussuunnitelmassa (Opetushallitus, 2014) terveystieto-oppiaineeseen. Tästä syystä loin julkaisun terveystiedon aineenopettajien Facebook-ryhmässä, jossa kartoitin halukkaita opettajia osallistamaan oman luokkansa tutkimukseen. Aiheesta kiinnostuneet opettajat ottivat minuun yhteyttä osallistuakseen, jonka jälkeen olin yhteydessä opettajiin. Näin tutkimuksessa mahdollistui maantieteellisesti riippumaton osallistuminen (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100), joka perustui vapaaehtoisuudelle. Tutkimuskysely lähetettiin niille terveystiedon opettajille, jotka olivat valmiita toteuttamaan kyselyn suunnitellun aikataulun puitteissa opettamalleen yhdeksännelle luokalle. Kysely lähetettiin kolmelle opettajalle ja se teetettiin neljällä luokalla, sillä yksi opettajista teetti kyselyn kahdelle luokalle.

Jotta kyselytilanne olisi luotu mahdollisimman samanlaiseksi kaikille luokille, lähetettiin opettajille toimintaohjeet kyselyn toteuttamiseksi (ks. liite 3).

Tähän sisältyi video, jossa esittelin itseni oppilaille samalla luoden mahdollisimman samankaltaisen lähtökohdan kyselyyn vastaamiselle. Pyrkimyksenä oli myös motivoida oppilaita sekä herättää heidän mielenkiintonsa aiheesta.

Kysely toteutettiin Webropol-lomakkeella, joka koostui taustatietokysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä. Avoimia kysymyksiä oli yhteensä viisi, jotka oli muotoiltu mahdollisimman neutraaleiksi, jotta tutkittavan vastausta ei ohjailta määrättyyn suuntaan. Kun on kyse laadullisesta tutkimuksesta, voidaan kyselylomakkeessa käyttää avoimia kysymyksiä (Cohen ym., 2007, s. 320–321). Avoimet kysymykset toimivat kyselyssä, kun mahdollisia vastauksia ei voida tietää ennalta eikä näin ollen voida antaa vastausvaihtoehtoja (Bailey, 1994, s. 120). Ideaali tutkimustilanne on se, että osallistujat voivat liittää kokemuksiaan arkipäiväisistä tilanteista tutkittavaan asiaan juuri sellaisenaan. Tarkoituksena on saada osallistuja kuvaamaan omia kokemuksiaan ilman johdattelua (Perttula, 1995, s. 64–65.)

4.5 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysia voidaan käyttää väljänä kehyksenä laadullisen aineiston analysoinnissa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 103; Puusa, 2020b, s. 148). Tavoitteena on jäsennellä aineisto selkeään ja tiiviiseen muotoon, mutta kuitenkin siten, että ei kadoteta keskeisintä tietoa (Puusa, 2020, s. 148; Mayring, 2014).

Tutkimuksen aineisto on analysoitu aineistolähtöisellä eli induktiivisella sisällönanalyysilla teemoittelun keinoin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122–127; Patton, 2015). Sisällönanalyysin ohella aineistosta tarkasteltiin nuorten käyttämää kieltä avovastauksissa representaatioiden tutkimista varten. Teemoittelu antaa mahdollisuuden vertailla eri teemojen esiintyvyyttä aineistossa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 105–107). Teemoittelussa tarkastellaan piirteitä, jotka yhdistävät useampaa vastaajaa (Puusa, 2020b, s. 152).

Analyysiin sisältyi useita vaiheita, joista ensimmäinen on redusointi eli pelkistäminen, jolloin aineistosta karsittiin kaikki tutkimuksen kannalta

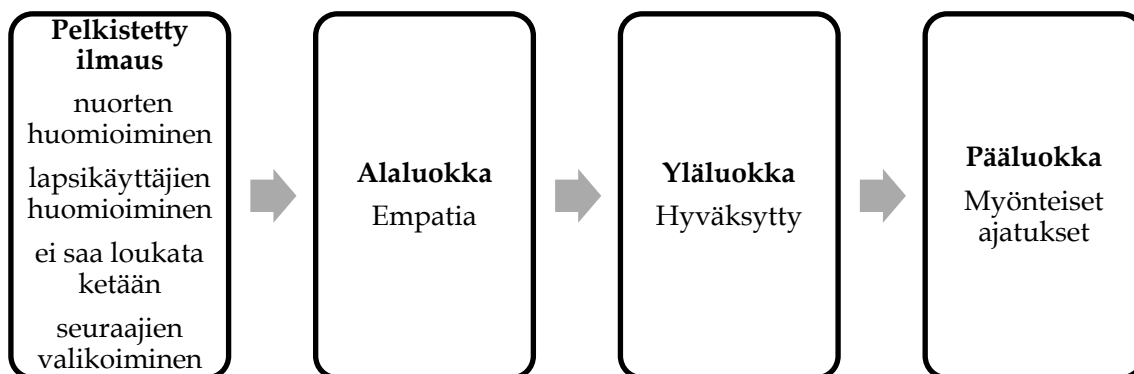
epäolennainen pois. Redusoinnissa tulee huomioida se, että vaikka vastauksia pelkistetään, ei alkuperäisiä vastauksia tule hävittää. Vastauksista haettiin pelkistettyjä ilmauksia huomioiden, että yksi vastaus saattaa sisältää useamman ilmauksen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Lisäksi aineistolle kehitettiin tässä vaiheessa hallittava koodaussysteemi (Patton, 2015; Mayring, 2014, s. 62). Koodimerkkien käyttöön ei ole valmista pohjaa, jolloin tutkijalle annetaan vapaus laatia juuri hänen tutkimukselleen toimivin tapa (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tässä tutkimuksessa koodaus tehtiin taulukoinnin ja värikoodauksen avulla. Redusoinnin aikana vastaukset myös personoitiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018) nimeämällä jokainen vastaus vastaajan järjestyksen mukaan O1, O2 jne.

Vastauksista laskettiin jokainen esille tullut vastaus, joten vastauskohtaiset määrät vaihtelevat 48–222 välillä. Lisäksi tässä analysoinnin vaiheessa vastauksista jätettiin huomiotta asiattomat vastaukset, jotka eivät vastanneet kysymykseen. Tällaisia vastauksia olivat esimerkiksi "lol" ja "fuck off".

Redusoinnin jälkeen aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin. Pelkistetyistä ilmauksista luotiin alaluokkia ilmausten samankaltaisuuksien mukaan. Alaluokat nimettiin niiden sisältöä kuvaavin käsittein. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Esimerkiksi 'nuorten huomioiminen' luokiteltiin alaluokkaan 'empatia' (kuvio 2). Alaluokkien muodostamisen jälkeen niistä muodostettiin yläluokkia, jotka nimettiin sisältöä kuvaavilla käsitteillä (Puusa, 2020b, s. 153). Esimerkissä (kuvio 2) alaluokka 'empatia' muodostui osaksi yläluokkaa 'hyväksytyt'. Yläluokista muodostettiin vielä pääluokkia, esimerkissä tällainen oli 'myönteiset ajatukset'. Teemoittelun ja alaluokista pääluokkiin jakamisen tavoitteena on tutkimuksessa se, että jokainen vaihe analyysiprosessissa auttaa vastaamaan tutkimuskysymyksiin. (Puusa, 2020b, s. 153.)

Kuvio 2

Esimerkki teemoitteluprosessista

Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin tapaa, jolla oppilaat vastasivat seksuaalissävyytteistä sisältöä koskeviin kysymyksiin. Tarkastelun kohteena oli se, kuinka oppilaat kielensivät vastauksensa, ei se, mitä oppilaat olivat vastanneet (Pälli & Lillqvist, 2020, s. 374). Tarkoituksena oli saada useampia näkökulmia tutkimuskysymykselle ja tietoa, kuinka nuoret puhuivat seksuaalissävyytteisestä sisällöstä. Vaikka diskurssianalyysi ei tarjoa suoraa tekniikkaa teksteistä löytyvien merkitysten jäsentämiselle (Suoninen, 2016, s. 51), ei kielellisten ilmausten pintapuolinen tarkastelu mielestäni riitä täyttämään diskurssianalyysin piirteitä. Tämän vuoksi en käsittele tuloksissa diskursseja, vaan kielentarkastelussa esiin nousseita ilmauksia kehollisuudesta sekä näistä tehtyjä tulkintoja.

4.6 Eettiset ratkaisut

Eettisen sitoutuneisuuden tulee ohjata hyvin tehtyä laadullista tutkimusta (Tuomi & Sarajarvi, 2018, s. 150). Tutkimusaineiston keruu kyselylomakkeella sisältää useita ongelmakohtia. Tutkijan tulee huomioida eettiset ongelmakohdat ja pyrkiä minimoimaan ne. Kyselylomakkeeseen vastaamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, ja tutkija saa ainoastaan kannustaa osallistujia vastaamaan. (Cohen ym., 2007, s. 317–318.) Alaikäisen vastaajan kohdalla tulee huomioida myös huoltajien informointi sekä mahdollisten tutkimuslupien kysyminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 9). Osallistujalla tulee olla tieto

omista oikeuksistaan tutkimusprosessissa, ja hänellä tulee olla oikeus keskeyttää oma osallistumisensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa (Cohen ym., 2007, s. 318). Nämä edellä mainitut tekijät on tutkittaville ja heidän huoltajilleen tuotu ilmi.

Kyselylomake luotiin kahdella kielellä, suomeksi ja englanniksi, jotta voitiin mahdollistaa muiden kuin suomea äidinkielenään puhuvien osallistuminen tutkimukseen (ks. liitteet 1 ja 2). Kyselylomakkeen yhteydessä opettajille jaettiin huoltajille lähetettävä tutkimuslupa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 9), sillä kaikkien vastaajien ei voitu olettaa täyttäneen 15 vuotta. Lisäksi oppilaille näytettiin video, jossa kerroin tutkittaville tutkimuksen tarkoituksesta ja luonteesta, osallistumisen vapaaehtoisuudesta sekä tutkimuksen ajankohtaisuudesta (Patton, 2015, s. 497; Kuula, 2011). Tavoitteena videolla oli vastaajien motivoinnin lisäksi antaa todenmukainen kuva tutkimuksesta, sen vaikutuksista ja tutkittavien oikeuksista (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 8). Video näytettiin tutkittaville ennen kyselyyn vastaamista. Huoltajien lisäksi itse oppilailta vaadittiin tutkimuslupa hyviä eettisiä käytänteitä noudattaen, jolloin viimeinen päätös tutkimukseen osallistumisesta on ollut oppilaalla itsellään (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 10; Kuula, 2011).

Tutkimuksessa ei kysytty oppilaiden henkilötietoja, joten heidän henkilöllisyyttänsä ei voida vastauksista päätellä. Alkuperäiset vastaukset neutralisoitiin tarpeen mukaan, jotta kielestä ei voida päätellä, kuka on kyseessä. Samasta syystä englanninkieliset vastaukset käännettiin suomen kielelle. Jotta tutkittavien maantieteellistä sijaintia ei voida tarkasti paikantaa, puhutaan tässä tutkimuksessa tutkittavien sijainnista maakuntien tasolla. Vastaukset säilytettiin tutkijan verkkolevyllä (U-asema) ja vain tutkijalla oli pääsy aineistoon, jolloin voidaan taata tutkimuksen luottamuksellisuus (Patton, 2015, s. 497; Kuula, 2011). Tutkittavien ikä- ja paikkakuntatiedot poistettiin aineistosta heti, kun niitä ei muussa analyysissä enää tarvittu (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019). Tutkimuksen valmistuttua kaikki vastaukset on luvattu hävittää.

Tutkija ei tuntenut osallistujia eikä opettajia, jotka osallistuivat kyselyn toteuttamiseen luokassa. Koska tutkija ei ollut paikalla aineiston keräämisessä, ei voida taata, että kyselytilanne olisi ollut jokaisessa luokassa identtinen. Samankaltaisuuteen pyrittiin opettajille lähetettyjen toimintaohjeiden (ks. liite 3) myötä.

Tulosluvussa osaa vastauksista tarkastellaan itsensä tytöiksi ja pojiksi määritelleiden eroista. Tämä on osaltaan ongelmallinen jakoperuste, sillä tutkimukseen vastasi myös yksi muunsukupuolinen ja yksi, joka ei halunnut sukupuoltaan kertoa. Tyttöjen ja poikien eroja tarkastellessa nämä kahden vastaajan antamat vastaukset jäivät pois, vaikka ne eivät ole sen vähempiarvoisia kuin tyttöjen tai poikien antamat vastaukset. On haasteellista jakaa otantaryhmää muihin ryhmiin, joita vertailla keskenään, vaikka eettisesti tämä ei ollut paras ratkaisu.

Kun tutkitaan ihmisten kokemuksia, on tutkijan osattava jättää aiemmat kokemuksensa ja käsityksensä aiheesta huomiotta (Patton, 2015, s. 117). Tämän vuoksi nuorille ei missään tutkimuksen vaiheessa määritelty, mitä seksuaalissävyytteisyys tarkoittaa, sillä yksi tutkimuksen tavoite oli saada nuoret itse kertomaan, mitä termillä heidän mielestään tarkoitetaan. On kuitenkin vaarallista olettaa, että nuoret tietävät ja osaavat kuvailla, mitä termillä tarkoitetaan. Siksi tässä tutkimuksessa nousi haasteeksi se, että useat nuorista eivät tieneet, mitä termillä tarkoitetaan, eivätkä tällöin kuvanneet sitä heidän olettamustensa mukaan. (Cohen ym., 2007, s. 321.)

Tutkimuksen toteutuksessa olisi tullut tarkemmin huomioida tutkittavan aiheen sensitiivisyys. Vaikka kyselylomake muotoiltiin mahdollisimman sensitiiviseksi, esimerkiksi sana 'seksi' jätettiin lomakkeesta pois, olisi tutkimusprosessissa tullut huomioida paremmin tutkimustilanteen jälkeinen purkaminen. Kyselylomakkeessa viimeisenä kysymyksenä kartoitettiin nuorten tuntemuksia kyselystä ja siihen vastaamisesta, jotta nuorella olisi mahdollisuus päästä halutessaan purkamaan tuntojaan edes lyhyesti. Tässä tutkimuksessa mahdollinen laajempi purku on kuitenkin tapahtunut vain, jos opettaja on itse nähnyt sen tarpeelliseksi. Tutkijana en voi olla varma asiasta. Tämä jättää

tutkimuksen eettisyyteen kehitettävää, sillä kyselyn mahdollisia vaikutuksia tutkittavissa ei voida tietää (Patton, 2015, s. 496). Tutkijana olisin voinut antaa yhteisen ohjeen opettajille, jossa olisi ollut esimerkiksi apukysymyksiä nuorten kanssa yhteisesti käytävälle keskustelulle aiheesta.

5 TULOKSET

5.1 Sosiaalisen median käyttö ja seksuaalissävyytteisen sisällön esiintyvyys

Tarkastelin oppilaiden käyttämiä sosiaalisen median palveluja kolmen alakategorian kautta. Oppilaiden käyttämät palvelut jaoin alakategorioihin määritellyn teorian mukaisesti. Vastanneista yli puolet käyttävät sisällöntuotanto- ja jakopalveluja. Sosiaalisia verkostopalveluja käyttää noin kolmasosa. (Taulukko 2.)

Taulukko 2

Palveluiden käyttö alakategorioittain

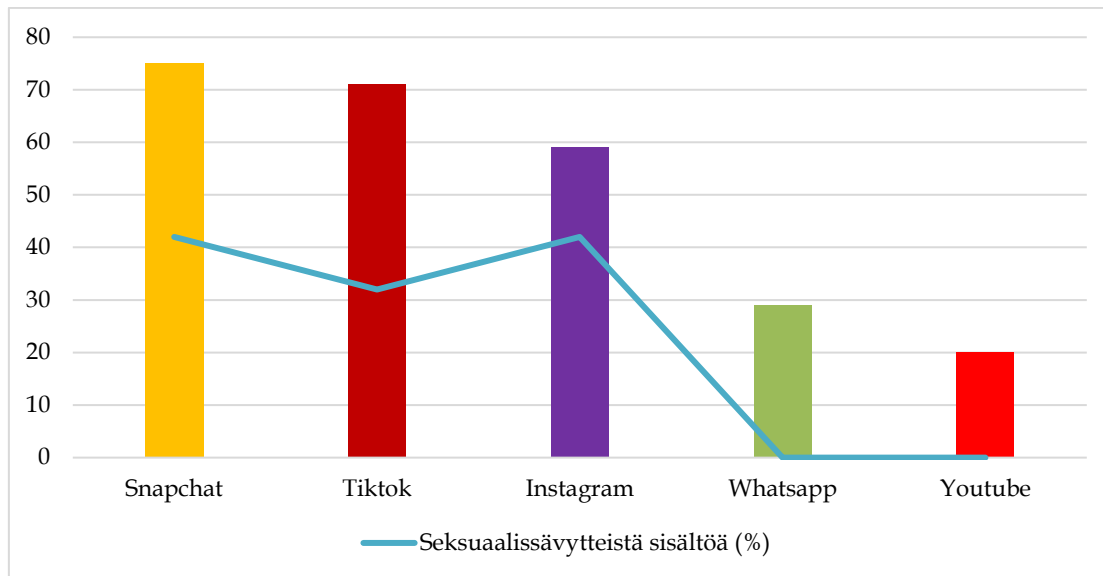
	Sosiaalinen media		
	Sosiaaliset verkostopalvelut	Sisällöntuotanto- ja jakopalvelut	Erikoistuneet palvelut
Kaikki	35 %	60 %	5 %
Tytöt	34 %	62 %	4 %
Pojat	35 %	57 %	8 %

Sosiaalisen median palveluista tytöt käyttivät poikia enemmän Tiktokia, Instagramia, Snapchatia ja Whatsappia. Pojat taas käyttivät enemmän Youtubea, Discordia ja suoratoistopalveluja. (Taulukko 2.)

Oppilaisen viisi käytetyintä sosiaalisen median palvelua olivat Snapchat, Tiktok, Instagram, Whatsapp ja Youtube (kuvio 3). Nuoret kertoivat myös käyttävänsä Discordia, Netflixiä sekä Twitteriä. Näiden lisäksi satunnaisesti mainittuja palveluja olivat Spotify, Reddit, Pornhub, Facebook, Viaplay, Disney+, Goodreads sekä Telegram.

Kuvio 3

Käytetyimmät sosiaalisen median palvelut sekä niiden sisältämän seksuaalissävyytteisen sisällön esiintyvyys

Sosiaalisen median palveluista Instagram (42 %, n = 25), Snapchat (42 %, n = 25), ja Tiktok (32 %, n = 19) olivat niitä, joissa nuoret olivat nähneet eniten seksuaalissävyytteistä sisältöä (kuvio 3). Seksuaalissävyytteistä sisältöä esiintyy oppilaiden kokemuksen perusteella eniten sisällöntuotanto- ja jakopalveluissa, joita he myös eniten käyttävät. Lisäksi pornografisen sisällön palveluissa, vapaiden tekstijulkaisujen alustalla Wattpadissa sekä Twitterissä sisältöön oli pieniltä osin törmätty. Pieni osa tytöistä (n = 2) oli sitä mieltä, että ei ole palvelusta riippuvaista, missä törmää seksuaalissävyytteiseen sisältöön, sillä sitä on kaikkialla "Kaikissa voin törmätä" (O44). 5 % (n = 3) ei ollut nähnyt lainkaan sosiaalisen median palveluissa seksuaalissävyytteistä sisältöä.

5.2 Sosiaalisen median seksuaalissävytteiset sisällöt

5.2.1 Oppilaiden antamat merkitykset käsitteen luonteelle

Oppilaat kuvailivat sosiaalisen median seksuaalissävytteisestä sisällöstä eri tavoin, mutta vastaukset (n = 109) olivat eroavaisuuksista huolimatta samansuuntaisia. Hieman yli puolet (52 %, n = 57) koki sen tarkoittavan visuaalisten ärsykkeiden tuomia merkityksiä, kun taas seksiin viittaavaksi sisällöksi sen määritteli 35 % (n = 38). 13 % (n = 14) ei osannut kuvailla, mitä seksuaalissävytteisellä sisällöllä heidän mielestään tarkoitetaan. Kun vastauksia tarkasteltiin lisäksi sextingin näkökulmasta, kaikista vastauksista 22 % (n = 24) koki seksuaalissävytteisen sisällön tarkoittavan sextingiä. Sextingiksi katsoin vastaukset, jotka viittasivat kuvien, videoiden tai viestien kautta suoraan kommunikointiin toisen ihmisen kanssa (Laitinen ym., 2018).

Visuaalisten ärsykkeiden tuomia merkityksiä löytyi monipuolisesti. Näitä olivat muun muassa alastomuus "Näytetään esim. paljasta pintaa" (O24). Useammassa vastauksessa ilmeni myös erilaiset visualistukset, kuten emoji "Ehkä sellaisilla esim. viesteillä jotka kysyy vaikka että tule viestittelemään ja sitten sen perään on sellasia emojeita" (O44). Seksuaalissävytteiseksi koettiin myös erilaiset kommentit "vihjailevat ja kaksimielliset kommentit..." (O11). Myös oma kehollisuus ja seksuaalioikeudet nousivat yhdestä vastauksesta esiin "Seksuaalissävytteisellä sisällöllä sosiaalisessa mediassa tarkoitetaan mielestäni someissa näkyvää sisältöä, jotka koskee omaa seksuaalisuutta ja esim. omaa kehoa ja omia rajoja" (O15).

Lisäksi visuaalisten ärsykkeiden tuomiin merkityksiin sisältyi erilaiset mediamuodot, kuten kuvat, videot ja tekstit, joiden perusteella vastaanottaja on antanut itse merkityksen juuri näkemälleen sisällölle. Osa vastauksista sijoittui myös toiseen pääluokkaan; tietoiseen seksiin viittaavaan toimintaan, jos tekstin kerrottiin olevan esimerkiksi tulkinnanvaraisesti painostava "...jatkuva häirintä ja epäasiallinen keskustelu" (O52).

Tietoiseen seksiin viittaavaan toimintaan liitettyihin luokkiin sisältyi esimerkiksi tietoinen käyttäytymis- ja lähestymistapa kuten houkuttelu

”Houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin netissä” (O16). Myös painostaminen kuvien lähettelyyn oli huomioitu ”Ahdistellaan, halutaan ja lähetetään nudekuvia” (O54). Useampi koki sisällön tarkoittavan myös suoraa yhdyntää, muun muassa pornografian muodossa.

Seksuaalissävyytteisen sisällön määrittäviä tekijöitä kertovista vastauksista (n = 57) löytyi neljä teemaa; ulkoiset tekijät, toiminta, itsensä ilmaisu ja en osaa sanoa (taulukko 3). Vastauksista suurin osa määritteli seksuaalissävyytteisen sisällön tekijäksi itsensä ilmaisun (taulukko 3) joko kehollisesti tai puheen avulla. Kehonkieli tuli useissa vastauksissa esiin ”heruttavat kuvat ja tiktokissa heilutetaan persettä että saadaan tykkäyksiä” (O50). Erityisesti termi ”heruttelu” toistui vastauksissa. Myös käytös mainittiin ”...tietylainen käyttäytyminen” (O59). Itsensä ilmaisuun katsottiin myös viettelevä tyyli, joka saattoi ilmetä esimerkiksi puheessa ”...seksuaaliset puheet...” (O9). Lisäksi erilaiset tekstit ja lyriikat luokiteltiin itsensä ilmaisuksi ”...esim. tietyt biisien lyriikat” (O59).

Taulukko 3

Tekijät, jotka määrittävät sisällön seksuaalissävyytteisyyden

Sosiaalisen median seksuaalissävyytteisyys			
Ulkoiset tekijät	Toiminta	Itsensä ilmaisu	En osaa sanoa
28 %	29 %	39 %	5 %

Toimintaan kuului seksin harrastaminen, ulkopuolisten lähestyminen sekä sexting. Tuntemattomat ihmiset saattoivat lähestyä esimerkiksi lähettämällä kuvia itsestään ”ei haluttu kuva miehen tai naisen sukupuolielimistä” (O57). Myös kuvien pyytäminen luokiteltiin toiminnaksi ”...kuvien ja muiden pyytäminen” (O17). Sexting nousi yhdeksi toistuvimmaksi vastaukseksi ja lähetetyn materiaalin sisältö kuvailtiin osassa vastauksissa hyvinkin tarkasti ”kuvat miehen sukupuolielimestä ja pyynnöt vaihdella kuvia” (O46). Kaikissa vastauksissa viestien tai kuvien sisältöä ei kuitenkaan tarkemmin avattu.

Ulkoisia tekijöitä olivat alastomuus ja vähäpukeisuus. Vähäpukeisuutta kuvailtiin yleisesti "Niissä oli paljon paljasta pintaa" (O41). Myös alastomuus ilmaistiin vastauksissa suoraan "melkein nakuna tai jotain emt" (O1). Muita ulkoisia tekijöitä ei alastomuuden ja vähäpukeisuuden lisäksi mainittu.

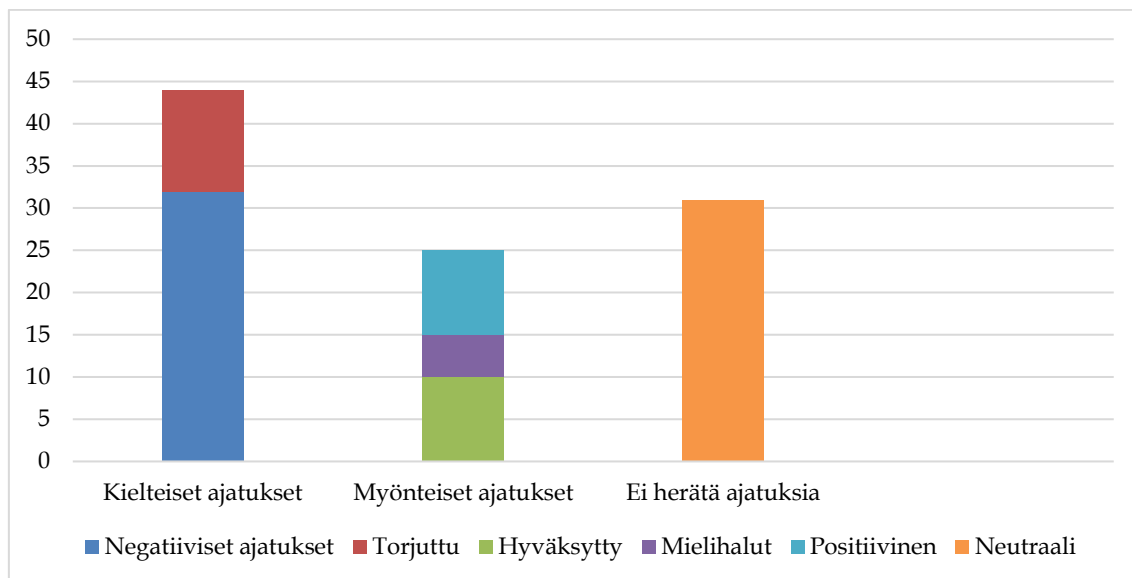
5.2.2 Oppilaiden kokemuksia seksuaalissävyytteisestä sisällöstä

Melkein puolet vastanneista (48 %, n = 28) eivät kokeneet sosiaalisen median seksuaalissävyytteistä sisältöä häiritsevänä. Noin viidesosaa (22 %, n = 13) sisältö kuitenkin häiritsti. Kun vastaukset jaettiin sukupuolten mukaan, nousi näiden välille eroja. Tytöistä 27 % (n = 9) vastasi sisällön häiritsevänä, kun pojilla vastaava määrä oli 17 % (n = 4). Suurin osa pojista (58 %, n = 14) oli sitä mieltä, että sisältö ei häiritse, tytöistä näin vastasi reilu kolmasosa (37 %, n = 12). Loput eivät osanneet sanoa.

Oppilaista 44 % (n = 36) kertoi sisältöjen nostaneen kielteisiä ajatuksia, myönteisiä 25 % (n = 20) ja 31 %:lla (n = 25) ajatuksia ei aiheesta herännyt (kuvio 4). Kielteiset ajatukset muodostuivat kahdesta yläluokasta; torjutuista ja negatiivisista ajatuksista. Negatiivista tunteista muun muassa ahdistuneisuus tuli ilmi useissa vastauksissa, muun muassa seuraavasti "mielestäni se on häiritsevää ja ahdistavaa" (O26). Lisäksi vastauksissa mainittiin, kuinka sisältö ahdistaisi, jos se koskisi itseä "Se tuo minulle ahdistusta, jos joku joskus tulisi minulle silleen" (O54). Tyttöjen vastauksista nousi huomattavasti useammin esiin ahdistuksen tunteet sekä huonot ajatukset, sillä vastaajista 30 % (n = 10) koki vastaavia tunteita.

Kuvio 4

Oppilaiden ajatuksia sosiaalisen median seksuaalissävyytteisistä sisällöistä (%)

Useampi kielteisesti ajattelevista vastaajista kertoikin seksuaalissävyytteisen sisällön nimenomaan häiritsevän tai rasittavan itseä, sillä sisältö miellettiin samalla epämiellyttäväksi ja sellaiseksi, että siihen törmää haluamattaan. Tällaisia ajatuksia herätti muun muassa ihmisten lähestyminen kuvia lähettelemällä, vaikka niitä ei olisi pyydetty "Vähän rasittavaa ku random ihmiset laittavat sukupuolielimistään kuvia kun en halua niitä" (O47). Kuvien saaminen pyytämättä nousi esiin useammassa vastauksissa "Ei aina niinkään toivottua, esim. dickpicit tuntuvat tosi mauttomilta eikä niitä mielellään esim. Snapchatissä availe" (O58). Vastaajista monet kertoivat sisällön olevan rasittavuuden lisäksi ei-toivottua ja jonkinlaiset varoitukset olisivat paikallaan:

Kaikki eivät halua sitä nähdä ja jos skrollaa esim. Instagramia alas saattaa yhtäkkiä tulla jonkun seuraaman ihmisen kuva melkein täysin ilman vaatteita ilman mitään varoituksia. Mielestäni se on ehkä hieman epäreilua jos tästä ei saa mitään "varoitusta" tai jos kyseinen henkilö postaa tämän ns. ihan yhtäkkiä... (O59)

Torjuttuihin ajatuksiin lukeutui useampia vastauksia, jotka ilmaisivat seksuaalissävyytteisen sisällön olevan väärin eikä millään lailla hyväksyttävää. Yksi vastaajista antoi mielipiteensä siitä, kuinka sen pitäisi täysin loppua. Osa vastauksista suhtautui yhtä jyrkästi aiheeseen "...on ehdottomasti väärin ja ei

ollenkaan normaalia tai hyväksyttävää” (O52). Lisäksi oman käytöksen säätely näkyi esimerkiksi kyseisen sisällön tietoisena välttelynä ”Ohitan sen” (O44).

Myönteiset ajatukset rakentuivat mielihaluista, positiivisista sekä hyväksytyistä ajatuksista. Mielihalut viittasivat seksin ajatteluun ja vastaajat sanoivat sen suoraan. Positiiviset ajatukset viittasivat yleisesti hyvään mieleen ”Hyvää mieltä jollekin” (O48). Oppilaat, jotka hyväksyivät sisällön, olivat tottuneet siihen osana sosiaalista mediaa ”Se tuntuu osalta nykypäivää” (O29). Myös julkaisijan vastuu ja vapaus mainittiin ”...toki jokainen postaa mitä postaa...”(O59).

Lisäksi muutamissa hyväksytyjen ajatusten vastauksissa nousi esiin oppilaiden empaattisuus, ja esimerkiksi lasten huomioiminen sovellusten käytössä mietitytti ”...sitä näkyy myös aika paljon esim. Tiktokissa vaikka sekin on ns. lasten sovellus” (O49). Yksi oppilaista ehdotti, että seksuaalissävyytteistä sisältöä julkaisevat voisivat esimerkiksi jättää sisällön seuraajaksi vain ne ihmiset, joiden tietää haluavan nähdä kyseistä sisältöä ”...kannattaa tuki tsekata katsojakantansa” (O59). Sisältö ei saisi myöskään loukata ketään ”Jos se on asiallista ja sellaista että se ei loukkaa ketään tiettyä esim. nimiä tai kuvia joistain henkilöistä niin se on ok” (O51). Empaattisuus näkyi erityisesti tyttöjen vastauksissa, sillä kyseinen alaluokka (n = 4) koostui vain heidän vastauksistaan.

Noin kolmasosa oppilaista (n = 25) suhtautui neutraalisti tai ei osannut sanoa, mitä ajatuksia seksuaalissävyytteinen sisältö herätti ”Ei mitään erikoista” (O9). Kun tyttöjen vastauksista oli huomattavissa erityisesti ahdistuneisuutta ja empatiaa, pojilla ajatuksia löytyi tasaisesti kielteisiä, myönteisiä ja neutraaleja.

Oppilaat kuvailivat seksuaalissävyytteistä sisältöä lähinnä erilaisten tunteiden kautta. Vastauksissa kuvailtiin myös itse sisältöä (n =6), mutta yli puolet vastaajista (n = 31) kuvaili tunteita, joita sisältö herättää. Oppilaista 23 % (n = 11) ei osannut kuvailla sisällön luonnetta lainkaan. Vastauksista nousseet tunteet jaettiin perustunteiden (Mieli ry, 2018) alle, ja skaala oli laaja. Sisällöt herättivät iloa, vihaa, pelkoa ja yllätyksen tunteita (kuvio 5). Pelon tunteeksi luokiteltua ahdistuksen tunnetta koki peräti 39 % (n = 12) tunteita kuvailluista oppilaista, vihaksi määriteltyjä tunteita koki 23 % (n = 7) muun muassa

rasittavaksi kuvaillen ”Riippuen millaisesta sisällöstä puhutaan, mutta voi olla vähän rasittavaa” (O58).

Kuvio 5

Kuvailtuja tunteita, joita seksuaalissävyytteisestä sisällöstä herää. Mieli ry (2018) Tunteiden vuoristorata -julkaisua mukaillen

Ilon ja yllätyksen tunnetta oppilaat kokivat saman verran; molempia noin viidenneksen (n = 6) (kuvio 5). Ilon tunnetta kuvailtiin suoraan ”aika kivaa” (O2). Yllätyksen perustunteeseen sisältyy jännityksen tunne (Mieli ry, 2018), jota houkuttelevuus sisällöissä tarjosi ”Usein paljasta tai houkuttelevaa” (O15).

Lisäksi loput 13 % (n = 6) kysymykseen vastanneista, ei tunteita kuvailleista oppilaista, kertoi alastomuuden olevan merkittävä tekijä ”Tuollaisissa ’julkisissa’ sovelluksissa se on enemmän alusvaatteissa kuvia ja esim. Snapchatissa jotkut laittavat ihan vaan alastonkuvia” (O49). Vastanneiden keskuudessa yhteistä oli se, että he keskittyivät kuvailemaan ulkoista pintaa, joiden kautta he kuvailivat sisältöä.

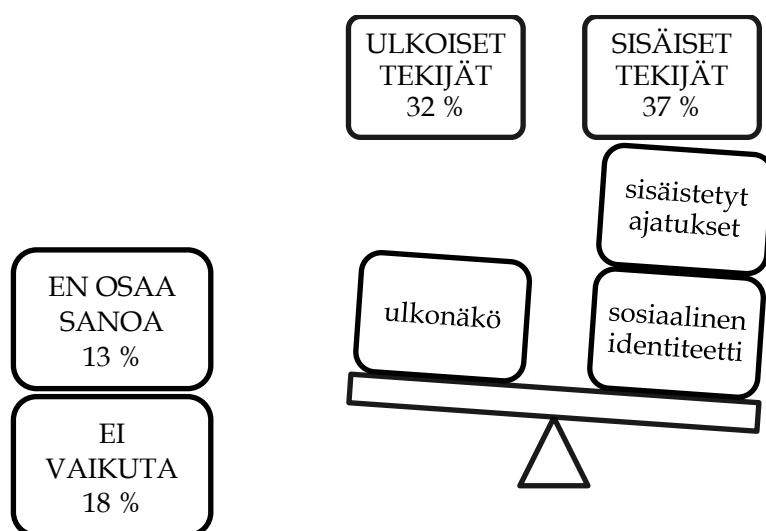
Vastauksista on nähtävissä, kuinka seksuaalissävyytteiset sisällöt koetaan monella tapaa. Jo käsitteen luonteelle antamat merkitykset vaihtelivat, vaikka linja vastauksissa oli samansuuntainen eli sisältöjen mahdollistamien seksuaalisten (piilo)viestien antaminen. Ajatuksia sisällöistä heräsi laajalti, ja oppilaat perustelivat näkemyksensä useimmiten selvästi. Kokemuksien laaja skaala on ymmärrettävä, sillä nuorten eriaikainen kehitysvaihe (Marttunen & Kaltiala, 2021) sekä oma historia vaikuttavat näihin tekijöihin (Patton, 2015; Laine, 2015). Kaikki eivät kuitenkaan osanneet vastata tai kuvailla tuntemuksiaan eikä perustella sisällön luonnetta lainkaan.

5.3 Seksuaalissävyytteisen sisällön vaikutus nuoriin

Sosiaalisen median seksuaalissävyytteiset sisällöt voivat oppilaiden vastausten (n = 82) perusteella vaikuttaa useilla eri tavoilla nuorten arkeen. Vastauksista 37 % (n = 30) katsoi sisällön vaikuttavan sisäisiin ja 32 % (n = 26) ulkoisiin tekijöihin. 18 % (n = 15) oli sitä mieltä, että sisältö ei vaikuta nuorten arkeen ja 13 % (n = 11) ei osannut sanoa näkemystään. (Kuvio 6.)

Kuvio 6

Tekijät, joihin sosiaalisen median seksuaalissävyytteinen sisältö vaikuttaa nuorten arjessa

Sisäiset tekijät muodostuivat sosiaalisesta identiteetistä sekä sisäistetyistä ajatuksista (kuvio 6). Sosiaalinen identiteetti sisältää mallin ottamisen sekä käyttäytymisen. Nuoret mainitsivat yhteenkuuluvuuden olevan merkittävä osa arkea, mikä vaikuttaa muun muassa omaan käytökseen:

Jos katsoo esim. esimerkkiä kyseisistä sovelluksista saattaa henkilö alkaa muuttamaan tyyliään paljastavammaksi, meikkaamaan enemmän kuin ennen koska haluaa näyttää samalta tai sitten vain kuulua joukkoon. Tai käyttäytymään tavalla, jolla hän ei olisi omasta takaa valmis käyttäytymään. (O59)

Lisäksi puhetapa liitettiin käyttäytymiseen ”Joillain henkilöillä se voi vaikuttaa käyttäytymiseen ja puhumiseen” (O52). Mallin ottaminen liittyi myös valintoihin

ulkonäössä ”Ihmiset ottavat toisistaan mallia ja ostavat samoja vaatteita tekevät samoja asioita ja sosiaalinen media on täynnä sitä” (O49).

Toinen sisäisten tekijöiden luokista, sisäistetyt ajatukset, muodostui paineiden sekä tunteiden ja ajatusten teemoista. Paineet omasta ulkonäöstä tulivat ilmi useissa vastauksissa ”Nuorille on tullut paljon paineita esim. oman kehon tai ulkonäön takia” (O15). Lisäksi omasta seksuaalisesta kehityksestä nousi sosiaalisen median myötä painetta ”Sisältö voi luoda joissain tapauksissa paineen olla seksuaalisesti aktiivinen...” (O58). Sosiaalisen median tuomat ideaalikuvat ulkonäön epärealistisuudesta olivat myös tiedostettuja, vaikka niitä haluttiin tavoitella ”Kai se antaa vähän väärää kuvaa miltä pitää näyttää” (O29). Tunteisiin ja ajatuksiin vaikuttaminen näkyi erilaisin tavoin. Häpeän tunne tuli mainituksi, jos joku pettää luottamuksen sisällön jakamisen suhteen ”Joo esimerkiksi jos joku alastonkuva levii koululle niin nolottaa tulla kouluun” (O43). Lisäksi ahdistuksen tunteen kuvailtiin vaikuttavan myös arkeen ”...seksuaalisävytteiset yhteydenotot voivat ärsyttää tai tuntua ahdistavilta” (O58).

Vaikka sisäiset tekijät olivat luokkana suurin, nousi suurimmaksi yksittäiseksi tekijäksi ulkonäkö, joka oli ainoa ulkoisten tekijöiden teemoista (kuvio 6). Ulkonäköön kuuluivat vastaukset, jotka käsittelivät pukeutumista, meikkiä ja yleisesti ulkonäköä. Noin neljäsosa kaikista vastauksista (23 %, n = 19) kuvasi seksuaalisävytteisen sisällön vaikuttavan erityisesti pukeutumiseen tavalla tai toisella. Osa kertoi välttelevänsä paljasta pintaa ”ei pystytä välttämättä käyttämään vaatteita mitä haluaisi, sillä voi olla pelko että asuun kommentoidaan jotain sopimatonta” (O17) ja ”No ehkä ei halua sitä kaikkein paljastavinta paitaa laittaa ku aina jollain on siihen sanottavaa” (O46). Pukeutumisen kerrottiin kuitenkin olevan lapsilla ja nuorilla myös entistä paljastavampaa tavoitteena olla sosiaalisessa mediassa suositumpi ”Mä nään 3-4-luokkalaisia tyttöjä lyhyissä mekoissa ja lyhyissä paidoissa et melkein näkyy rinnat koska some sanoo et siltä pitää näyttää että joku tykkäis susta” (O1) ja ”Nuoremmat ihmiset alkaa pukeutuu paljastavasti ja Tiktokis näkee 13-vuotiaita tyrkyttämässä tissejään super pushup rintsikoilla” (O9). Muita erikseen

mainittuja ulkonäköön vaikuttavia asioita oli meikkaaminen ja yleisesti tyyliissä pysyminen.

Seksuaalissävytteisten sisältöjen vaikutus nuorten arkeen hyvin on monipuolista ja suurin osa oppilaista koki, että sisältö vaikuttaa jollain tapaa arkeen. 19 % oppilaista (n = 11) kertoi käyttävänsä puhelinta vähintään kahdeksan tuntia päivässä. Noin puolet oppilaista (51 %, n = 30) viettävät puhelimesta aikaa 4-7 tuntia päivässä ja vajaa kolmannes (29 %, n = 17) 1-3 tuntia. Seksuaalissävytteisten sisältöjen löytyessä oppilaiden suosituimmista palveluista (kuvio 3), on tulos nuorten arkeen vaikuttavista tekijöistä looginen. Vaikka seksuaaliset sävyt sosiaalisen median käytössä nähtiin joltain osin häiritsevinä, oli kyseisten palvelujen käyttö silti oppilaiden keskuudessa suosituinta. Kun sosiaalisen median käyttöä tarkasteltiin sukupuolten välillä, saattoi tuloksista huomata tyttöjen käyttävän päiväkohtaisesti enemmän puhelinta, sillä 55 % (n = 18) tytöistä kertoi kuluttavansa aikaa 4-7 tuntia, ja 21 % (n = 7) vähintään kahdeksan tuntia päivässä. Pojista 46 % (n = 11) käytti päivästä 4-7 tuntia puhelimesta ja vähintään kahdeksan tuntia 13 % (n = 3).

5.4 Vastauksista nousseet representaatiot

Oppilaat kuvailivat avovastauksissaan kiinnostavasti kehollista ilmaisua. Erityisesti seksuaalissävytteistä sisältöä kuvaavista ja määrittelevistä vastauksista nousi esiin tietynlaisia representaatioita eli tyylejä, joilla oppilaat sisältöä kuvaavat. Sana 'paljastavat' toistui vastauksissa, mikä antaa käsityksen siitä, että vastanneet eivät osaa kielentää tarkemmin sitä, minkä he kokevat paljastavaksi ja missä menee esimerkiksi paljastavan pukeutumisen raja. Oppilaiden vastaukset 'heruttelu', 'tyrkytetään sitä paljasta pintaa', 'heilutetaan persettä', viittasivat taas siihen, että kuvailtu sisältö jollain tapaa ärsyttäisi tai ei olisi toivottua.

Kohdatun sisällön sanoittaminen ei kaikilta tullut luonnostaan, ja sensitiivisen aiheen yhteydessä tämä näkyy oppilaiden sanavalinnoissa. Oppilaat osoittivat useissa vastauksissa sen, että kysyttäessä sensitiivisestä

aiheesta, vastauksissa näkyy itsestä etäännyttäminen ja yleisellä tasolla asioiden ilmaisu. Orgad (2012) on todennut, kuinka representaatioille on tyypillistä katsoa, että median sisältöjen katsotaan olevan 'siellä', kun me olemme 'täällä'. Vastauksissa käytettiin paljon passiivimuotoisia verbejä, kuten 'lähetetään', 'tyrkytetään' ja 'houkutellaan'. Lisäksi yksi itsestä etäännyttämisen piirre oli puhua sosiaalisesta mediasta kuin asiasta, joka ei kosketa itseä, vaan muita. Tällaisia sävyjä antoivat vastaukset kuten "Siellä näkyy alapäitä". Esimerkkejä ei siis annettu itsestä, vaan muista yleisellä tasolla. Samanlaisia piirteitä ilmeni vastauksissa "Siel oli väkee joilla ei ollu vaatteit" ja "jotkut tyytit luulee itsestään liikoja". Lisäksi oli puhe usein vain yleisesti 'ihmisistä.'

Lisäksi vastauksien kuvailuista voidaan pohtia, kuinka eri kehitysvaiheessa olevat nuoret sisältöä kuvaavat. Osassa vastauksissa nimittäin ei pystytty kuvaamaan kohdattua sisältöä, jolloin sisältö määriteltiin esimerkiksi 'oudoksi'. Oppilaat ilmensivät vastauksissaan myös julkaisujen takana olevia motiiveja. Vastaukset "Sisällön takana on ajatus sen tarkoituksellisesta seksuaalisuudesta" ja "Tiktokissa heilutetaan persettä että saadaan tykkäyksiä" luovat lukijalle mielikuvan siitä, että vaikka motiivit julkaisujen takana ymmärretään, niitä myöskin tuetaan ja huomioidaan.

Jo pintapuolisen tarkastelun myötä voidaan oppilaiden katsoa kuvailevan sisältöä monipuolisesti, mutta erityisesti itsestä etäännyttämisen kautta. Esimerkkejä ei juurikaan annettu itsestä, vaan ne keskittyivät muiden toimintaan. Niiden vastausten osalta, joissa sisältöä ei osattu kuvailla, ei voida tehdä päätelmiä nuoren ymmärryksestä aihetta kohtaan. Tutkimuksessa jäi epäselväksi se, eikö aiheesta haluta puhua vai eikö sitä ymmärretä.

6 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli saada vastauksia siihen, miten yhdeksäsluokkalaiset nuoret kokevat sosiaalisessa mediassa sisällön, joka on seksuaalissävyytteistä. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat kokivat seksuaalissävyytteisen sisällön sosiaalisessa mediassa monin eri tavoin. Seksuaalissävyytteisen sisällön nähtiin olevan luonteeltaan samansuuntaista eli sellaista, mikä mahdollisti erilaisten seksuaalisten (piilo)viestien antamisen erilaisin keinoin. Maininnat oppilailta olivat monipuolisia.

Oppilaat kertoivat törmäävänsä eniten seksuaalissävyytteiseen sisältöön niissä palveluissa, joita myös eniten käyttivät. Vaikka seksuaalissävyytteisen sisällön koettiin jokseenkin häiritsevän, ei sisältö tunnu vaikuttavan sosiaalisen median käyttökulttuuriin ja nuorten käyttämien palvelujen valintaan. Kolme käytetyintä palvelua Instagram, Tiktok ja Snapchat ovat pitäneet pitkälti pintansa suosituimpina palveluina, kun tilastoja tarkastellaan muutaman vuoden takaa (Kohvakka & Saarenmaa, 2019; Ebrand, 2019). Ainoastaan Tiktok oli nostattanut suosionsa Whatsappin ohi.

Oppilaiden antamissa vastauksissa pornografinen sisältö mainittiin vain muutamia kertoja. Tämä yllätti tutkijan, sillä oppilaat suuntasivat seksuaalissävyytteisen sisällön heti nuorison käytetyimpien palvelujen näkökulmaan, mikä palveli tutkimuksen tarkoitusta. Tästä voidaan päätellä, että oppilaat näkivät seksuaaliset sävyt paljon monimuotoisempina kuin vain suoraan yhdyntään viittaavana toimintana.

Seksuaalissävyytteinen sisältö herätti suurimmalla osalla kielteisiä ajatuksia, sillä siihen miellettiin herkästi epämiellyttävät sisällöt, joita ei itse ole pyydetty. Lisäksi negatiiviset ajatukset, kuten ahdistus, linkitettiin sisältöön vahvasti. Kuvien vastaanottaminen, erityisesti pyytämättä, tuntui toistuvan nuorten kokemuksissa. Klettke ym. (2014) sekä Drouin ja Tobin (2014) ovat todenneet saman trendin jo 2010-luvulla tarkastellessaan useita tutkimuksia nuorten median käytöstä. Tällaiset ei-toivottuina saadut mediat herättivät osaltaan ahdistusta ja muita epämiellyttäväksi katsottuja tuntemuksia. Kuvien lähettely

voidaan näin ollen tulkita seksuaaliseksi häirinnäksi. Kouluterveyskyselyssä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021) joka neljäs yläkouluikäinen nuori oli kokenut seksuaalista häirintää netissä, joten teeman esiin tuleminen vastauksista oli odotettavaa.

Yllättävää oli se, että vaikka suurin osa kertoi ajattelevansa seksuaalissävyytteisestä sisällöstä kielteisesti ja sisällön koettiin suurilta osin herättävän myös negatiivisia tunteita, vain joka neljäs vastanneista koki seksuaalissävyytteisen sisällön häiritsevän. Noin puolet vastanneista totesi, että sisältö ei häiritse. Tämä herättää ajatuksia siitä, kokevatko nuoret seksuaaliset sävyt mediassa asiana, jolle ei voida tehdä mitään ja näin ollen sisältö hyväksytään. Vai onko kyse vain siitä, että seksualisoitunut mediakulttuuri on omaksuttu? Livingstone ym. (2011) on toki todennut, että suomalaisilla nuorilla on valmiudet kohdata seksualisoitunut mediasisältö, joten tulokset voivat tukea osaltaan tätäkin näkemystä.

Seksuaalissävyytteisen sisällön osattiin katsoa olevan myös positiivinen osa median sisältöjä. Sisältö mahdollisti muun muassa kokemukseen mielihyvän tunteesta. Osa oppilaista katsoi, että jos sisältö ei loukkaa ketään, ei siitä haittaakaan ole. Myönteisistä vastauksista kumpusi ajatus siitä, että jokaisella on vapaus julkaista mitä haluaa. Julkaisut voivat toimia joillekin keinona kanavoida omaa seksuaalisuuttaan.

Vaikka oppilaat kertoivat saaneensa esimerkiksi kuvia, joita he eivät itse ole toivoneet, ei aikuisten lähestymisestä tai viestittelystä mainittu mitään. Groomingin muotoja ei siis vastauksista löytynyt. Toki osa vastauksista kuvaili tietynlaisia käyttäjätilejä 'outoina', mikä voi viitata häiritsevään lähestymiseen tai muuhun hämmentävään sisältöön, mutta ikätekijät jäivät näistäkin vastauksista ulkopuolelle. Tätä voidaan pitää positiivisena löydöksenä, sillä ison vastaajajoukon myötä grooming-ilmion mainitseminen olisi voinut olla todennäköistä.

Joka viides vastaus käsitteli sextingiä, mikä tukee Klettken ym. (2014) ajatusta siitä, kuinka sexting-kulttuuri on yleistynyt myös nuorten keskuudessa. Kuvissa tosin harvoin näkyi suoraan genitaaleja tai esimerkiksi rintoja (Aiken,

2016). Oppilaista vain muutama mainitsi suoraan kyseisten kehonosien näkymisen, mikä saattoi johtua pornografisen sisällön muuttamista maininnoista ja sen sisällön kuvaamisesta. Vastauksista nousee esiin, kuinka ahdistavana ja epämieluisana koetut sisällöt linkitettiin usein juuri sextingiin ja ei-toivottuihin lähestymisiin. Erilliset julkaisut eivät saaneet samaan tapaan negatiivisia mainintoja. Syynä tähän voi olla esimerkiksi mahdollisuus sivuuttaa yksittäiset julkaisut feedissä, kun taas henkilökohtaisesti lähetetty viesti on usein avattava ennen kuin näkee, mikä viestin sisältö on. Julkaisujen katsottiin kuuluvan ikään kuin ihmisen sananvapauteen ja julkaisujen motiiveiksi katsottiin tykkäysten saaminen, mutta lähestymisten suhteen some-etiketti ja sen kirjoittamattomat säännöt, kuten vastapalvelukset näkyivät vastauksissa. Osa nuorista kokee ne oletuksina, jopa vaatimuksina, osa nuorista ei.

Seksuaalissävyytteisen sisällön voidaan katsoa vaikuttavan vastanneiden oppilaiden arkeen monilta osin, mutta erityisesti ulkonäköön liittyvien valintojen osalta. Kuten Kankare (2021, s. 16) sekä Kuortti ja Halonen (2018, s. 876) ovat todenneet, sosiaalisen median mukana tuomat ihanteet voivat luoda ulkonäköpaineita hyvinkin laajalti. Tuloksissa viitattiin esimerkiksi löysempien vaatteiden pukemiseen, jotta kehon muodot eivät paljastuisi tai niitä ei kommentoita.

Seksuaalissävyytteisen sisällön kerrottiin vaikuttavan myös suuresti nuorten sisäisiin tekijöihin, kuten ajatuksiin ja käyttäytymiseen. Marttunen ja Kaltiala (2021) ovat samaa mieltä siitä, kuinka nuori ilmentää kehitystään esimerkiksi juuri pukeutumiseen liittyvien valintojen sekä käyttäytymisen muodossa.

Osa oppilaista kertoi seksuaalissävyytteisen sisällön julkaisemisen motiivina tykkäysten saamisen. Muilta saadut kommentit, tykkäykset ja muut huomionosoitukset, jotka toimivat motiivina julkaista seksuaalissävyytteistä sisältöä mediassa voivat toimia niinä tekijöinä, joiden avulla nuori muodostaa minäkuvaansa (Gillibrand ym., 2011).

Lähes jokaisen avoimen kysymyksen kohdalla vaihtelevat määrät oppilaita eivät osanneet vastata kysymykseen. Osa perusteli syyksi tietämättömyyttä seksuaalissävyytteisen sisällön luonteesta, jolloin tutkijana olen törmännyt juuri

siihen pulmaan, mitä Cohen ym. (2007) kuvailee ongelmalliseksi. Näistä vastauksista osa koki tiedostamattomuuden turhauttavana, ja kaipasi lisää tietoa aiheesta, mutta kaikki eivät kuitenkaan kokeneet näin. Se, missä kontekstissa lisää tietoa kaivattaisiin, ei kerrottu. Koulussa seksuaali- ja mediakasvatuksen integrointi laajemmin oppiaineisiin voivat olla yksi tekijä, mutta kaipaavatko oppilaat esimerkiksi kodista kumpuavaa tietoa näistä asioista? Peruskoulun yksi tehtävä on tukea nuorta identiteetin rakentumisessa (Opetushallitus, 2014, s. 28), ja koska median voidaan katsoa vaikuttavan siihen, tulee kouluilla olla valmius antaa laadukasta mediakasvatusta samalla tuoden nuorten tietoisuuteen sosiaalisessa mediassa esiintyvät representaatiot.

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että vaikka nuoret mieltävät seksuaalissävyytteisen sisällön samansuuntaisena, se koetaan ja nähdään eri tavoin. Koska kokemukset rakentuvat jo eletyn elämän kautta (Huhtinen & Tuominen, 2020; Laine, 2015; Patton, 2015), on luonnollista, että tuloksista nousee esiin erilaisia kokemuksia ahdistuneisuudesta mielihyvän tunteisiin.

Nuoriin seksuaalissävyytteinen sisältö vaikuttaa monella tapaa ja vastauksien kirjavuudesta voidaan pohtia seksuaalisen kehityksen ja murrosiän vaikutusta tähän. Esimerkiksi fyysiset muutokset kehossa voivat vaikuttaa siihen, kuinka oma keho koetaan ja kuinka se halutaan esittää muille. Juuri pukeutumiseen liittyvät tekijät nousivat käytöksen rinnalla toistuvaksi teemaksi vastauksissa. Murrosiän muutoksien myötä mahdollisesti lisääntynyt epävarmuus voi muille näyttäytyä esimerkiksi käytöksen muuttumisena, jota voidaan mahdollisesti kopioida juuri sosiaalisesta mediasta saatavista malleista.

Vastausten kielellisen tarkastelun myötä voidaan pohtia sitä, johtiko sensitiivinen aihe siihen, että vastaukset usein etäännyttiin itsestä, joka toimii yhtenä defenssin muodoista eli suojelukeinona nuorelle itselleen. Eriasteiset kehitysvaiheet ja niiden vaikutus seksuaalissävyytteisen sisällön käsittelyyn voivat vaihdella laajalti, ja jokaiselle nuorelle tulisi tarjota keinot käsitellä seksuaalissävyytteistä sisältöä omalle kehitykselle sopivalla tavalla.

Oppilaiden kokemuksia seksuaalisävytteisistä sisällöistä voidaan tarkastella myös sosiaalisen median ulottuvuuksien (Laaksonen ym., 2013) kautta. Kulttuurin ulottuvuus näkyi vastauksissa hyväksyttynä osana nykypäivän mediasisältöjä. Kulttuurisia viitteitä tarjosi myös tiettyjen sovellusten suosio ja niiden muuttuminen vuosien aikana. Sexting toimi läpileikkaavana teemana vastauksissa, ja nuoret kuvailivat sextingin erilaisia ilmenemisen muotoja eri tavoin, vaikka eivät sitä suoraan sextingiksi nimenneetkään. Sexting on uusi normi nuorten keskuudessa (Aiken, 2016), mikä on osa sosiaalisen median käyttökulttuurin muuttumista. Kun nuoret näkevät seksuaalisten sävyjen kuuluvan osaksi sosiaalisen median käyttöä, muokkaa se heidän omaa mediakäyttäytymistään samaan suuntaan (Kankare, 2021; O'Sullivan; 2014; Salokoski & Mustonen, 2007). Koska normien omaksuminen on nuoruudessa isossa roolissa (Wilska ym., 2020), voidaan pohtia seksualisoituneen mediakulttuurin vaikutuksia ja kuluttajatottumuksia myös pidemmällä aikavälillä.

Toinen ulottuvuuksista, vuorovaikutus, oli hyvin vahvasti läsnä oppilaiden vastauksissa. Koska sosiaalisen median palvelut perustuvat vuorovaikutukselliselle toiminnalle (Laaksonen ym., 2013), oli tämä odotettavaa. Viestittely eri kanavissa monien mediamuotojen avulla sekä julkaisuissa tapahtuva kommunikointi esimerkiksi julkaisun kommentteissa pitivät sisällään myös seksuaalisia sävyjä. Vuorovaikutustilanteista ei noussut muita toistuvia ilmiöitä yksipuolisen viestittelyn ja lähentelyn lisäksi.

Teknologian ulottuvuuden suhteen ei oppilaiden vastauksista noussut viitteitä. Voidaan kuitenkin pohtia, kuinka teknologian kehitys on mahdollistanut oppilaiden kuvailemat seksuaalisävytteiset sisällöt sosiaalisen median palveluissa. Kuinka paljon paremmin ihmiset pystyvät ilmaisemaan itseään esimerkiksi videoiden avulla, kun ennen julkaisumahdollisuudet rajoittuivat ainoastaan kuvien muotoon. Palvelut ovat painottuneet ilmaisemaan fyysistä minäkuvaa, mikä voi osaltaan johtaa seksuaalisuuden korostamiseen (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 23).

Teknologian kehityksen myötä voidaan pohtia myös erilaisten ikärajojen ja sensuurien mahdollisuuksia median käytössä, sillä ongelmatekijöitä, kuten ei-toivottuja sisältöjä, vastauksissa ilmeni. Pystyisikö julkaisun tekijä määrittämään, minkä ikäiset julkaisun näkee? Voidaanko nuoria suojella tuntemattomien ihmisten lähestymiseltä jollain muulla tavoin kuin mediakasvatuksen kautta? Mitä sosiaalisen median palvelujen kehittäjät voivat tehdä, jotta palvelujen käyttö olisi turvallista myös lapsille ja nuorille niin, että epämieluisan sisällön voisi välttää. Samalla myös käyttäjillä, jotka hakevat esimerkiksi mielihyvää seksuaalissävytteisistä sisällöistä, tulisi olla mahdollisuus selata sisältöä. Tässä voidaan nähdä yksi teknologian kehityksen haaste.

Voimme pohtia, tulisiko oman seksuaalisuuden toteuttamiselle ja sisällön jakamiselle olla jokin uudenlainen palvelu ja alusta, jossa sisältö olisi tarkoituksenmukaisesti saatavilla. Tässä kuitenkin kohtaamme ongelman muiden sosiaalisen median palvelujen sisällöistä, sillä voidaanko seksuaalisia sävyjä viestittävät asennot esimerkiksi kuvissa kieltää?

6.1 Luotettavuus

Fenomenologis-hermeneuttista tutkimusta tehdessä tutkijan tulee käyttää tilannekohtaista harkintaa ja valita parhaat toimintatavat kyseiseen tutkimukseen (Laine, 2015, s. 35). Tutkimuksen toteuttaminen on tehty pitkälti laadulliselle tutkimukselle tyypillisten ratkaisujen pohjalta (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi, 2018). Vaikka otanta ($n = 59$) oli laadulliselle tutkimukselle hieman tyypillistä laajempi, ei tuloksia voida kuitenkaan yleistää (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Koska tutkittujen oppilaiden voidaan katsoa olevan luokka-asteensa vuoksi samassa elämäntilanteessa, voidaan tuloksista kuitenkin tehdä johtopäätöksiä (Tökkäri, 2018, s. 66).

Yleensä fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusaineisto kootaan haastattelemalla, mutta aineisto voidaan kerätä myös muilla tavoin, joilla tutkittava joutuu kielentämään kokemuksensa. Tällöin tulkinnasta jää

uupumaan kehollisten ilmaisujen merkitys, joka on osa hermeneuttista tutkimusta. (Laine, 2015.) Tämä osaltaan voi vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Aineistonkeruumenetelmänä sähköinen kyselylomake mahdollisti maantieteellisen riippumattomuuden (Valli & Perkkilä, 2018) sekä laajan otannan, mutta ilmiön monipuolisempaan tarkasteluun esimerkiksi haastattelu olisi voinut tarjota hedelmällisempiä vastauksia (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tutkijana tulin lopulta siihen tulokseen, että täysin vieraat yhdeksäsluokkalaiset eivät välttämättä vastaa haastattelemalla monipuolisemmin kuin kyselylomakkeen avulla. Tässä kohtaa tutkijana tein kokemusteni pohjalta oletuksen, joka ei perustunut tutkitulle tiedolle.

Sähköinen kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä voi tuottaa tutkimukselle useita tekijöitä, joiden kautta tutkimuksen luotettavuutta tulee pohtia. Opettajille on lähetetty sähköisen kyselylomakkeen linkin yhteydessä QR-koodi, josta pääsi myös vastaamaan kyselyyn. Tutkijana minulla ei ole varmaa tietoa siitä, että vain oppilaat, joille kysely oli osoitettu, ovat vastanneet siihen. Kyselylomakkeen kautta kerätty aineisto ei mahdollista tutkijalle suusanallista yhteyttä tutkittavan kanssa, jolloin tutkijalla ei ole mahdollisuutta esimerkiksi tarkentaa kysymyksiä tai oikaista väärinymmärryksiä tarpeen tullen.

Lomakkeen miellyttävä ulkonäkö on tekijä, mikä mahdollistuu sähköistä kyselylomaketta tehdessä. Visuaalisesti miellyttävä lomake voi parhaimmillaan motivoida vastaajaa, mutta jos ulkonäkö ei miellytä, voi reaktio olla päinvastainen. Tämän vuoksi visuaalisesti neutraali ja hillitty lomake voi olla paras vaihtoehto. (Valli & Perkkilä, 2018, s. 100). Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeesta tehtiin visuaalisesti miellyttävämpi lomakkeen taustaväriä vaihtamalla valkoisesta värilliseksi. Väreillä pyrittiin motivoimaan oppilaita vastaamaan, mutta kääntöpuolena on tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaminen.

Fenomenologian piirteitä omaavassa tutkimuksessa on tärkeää pystyä läpinäkyvästi avaamaan analysointivaiheessa muodostuneet päättelyketjut ja näistä muodostuneet teemat/luokat (Aaltio & Puusa, 2020, s. 180). Läpinäkyvyyttä prosessissa pyrittiin lisäämään analyysia kuvaavan esimerkin

(ks. kuvio 2) avulla, josta on nähtävillä tutkijan ajatus prosessin kulusta. Tutkijan tulee aineiston analyysia tehdessä perehtyä aineistoon mahdollisimman hyvin ja useista näkökulmista. On tärkeää muistaa, että tutkijan esiyymmärrys aiheesta vaikuttaa myös aineiston analyysiin. (Puusa, 2020a, s. 143). Jos tutkija on aineistolle mahdollisimman avoin ja perehtyy siihen ilman ennakkoluuloja, voi se parantaa tutkimuksen luotettavuutta (Puusa, 2020b, s. 151–152; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Teemoittelu kuuluu sisällönanalyysin muodoista niihin, joissa tutkijalle jää myös omaa tulkinnanvaraa ja sisältää aina jossain määrin tulkintemista (Puusa, 2020b, s. 152). Siksi tutkimuksen läpinäkyvyys ja perustelut valinnoille vaikuttavat tutkimuksen luotettavuuteen.

Oppilaille ei etukäteen kerrottu, mitä tutkittavalla temalla tarkoitetaan, sillä tavoitteena oli saada oppilaslähtöisiä vastauksia ilman ylhäältä tulleita ennakkomääritelmiä. Tutkimuksen toteutuksessa se aiheuttaa kuitenkin haasteen oppilaiden epävarmuudesta ja tiedon vähäisyydestä aiheeseen liittyen (Cohen ym., 2007). Tutkija ei voi olla varma siitä, että oppilaat puhuvat samasta asiasta, mikä osaltaan vaikuttaa luotettavuuteen. Tässä tutkimuksessa oppilaita pyydettiin kuvailemaan, mitä tutkittavalla temalla eli seksuaalissävytteisillä sisällöillä heidän mielestään tarkoitetaan, jotta voidaan saada käsitys siitä, kuinka kukin oppilas sisällön näkee. Niiden vastausten osalta, joilta oppilaat eivät osanneet kuvailla tai sanoa sisällön määritelmää, jää tutkijalle tietämättömyys siitä, miten nämä oppilaat ovat käsitteen nähneet.

Tutkija ei ole tavannut tutkittavia eikä kyselyn toteuttaneita opettajia missään tutkimuksen vaiheessa. Vaikka opettajille annettiin toimintaohjeet kyselyn toteutukselle, ei tutkimuksen toteutuksessa ole varmuutta siitä, kuinka opettajat ovat luokassa toimineet. Tutkijalla ei ole esimerkiksi tietoa siitä, ovatko oppilaat istuneet erillään toisistaan ja saaneet toteuttaa kyselyn hiljaisuudessa, vaikka näin ohjeistuksessa pyydettiin (ks. liite 3). Mahdolliset erilaiset vastaustilanteet vaikuttavat siihen, kuinka oppilaat ovat pystyneet vastaamaan kyselyyn ja näin ollen vaikutusta tutkimuksen luotettavuuteen on syytä pohtia. Lisäksi kyselyn vastaustilanteessa tulee pohtia oman opettajan roolia aineistonkerääjänä. Tutkijana minulla on syytä pohtia esimerkiksi mahdollisen

roolikäyttäytymisen mahdollisuutta koulukontekstissa (Eskola, 1967) ja sen vaikutuksia vastauksiin.

Tutkimukseen osallistuvat oppilaat valikoituvat kyselyyn toteuttamisesta kiinnostuneiden opettajien kautta. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat saivat tehdä lopullisen valinnan tutkimukseen osallistumisen suhteen ja heidän anonymiteettinsa on tutkimusta tehdessä taattu (Tuomi & Sarajarvi, 2018). Osallistuneiden voidaan olettaa suhtautuneen vakavasti tutkimukseen, sillä asiattomien ja hylättyjen vastauksien määrä oli harvassa. Tutkimuksen tulokset on pyritty esittämään mahdollisimman läpinäkyvästi ja todenmukaisesti (Tuomi & Sarajarvi, 2018).

6.2 Jatkotutkimushaasteet

Sexting-kulttuuri oli vastauksissa läpileikkaava teema. Sextingiä itsessään on tutkittu ilmiönä (Drouin, 2018), mutta laajempaa näkökulmaa muista seksuaalisia sävyjä sisältävästä sosiaalisen median sisällöstä tulisi tarkastella.

Jo tässä tutkimuksessa annetuista lyhyistä vastauksista voidaan nähdä, kuinka eri tavoin nuoret kielentävät sisältöä. Merkitykset kielen sisällä antavat perspektiiviä siitä, kuinka sensitiivisestä ja samalla tunteita herättävästä aiheesta on kysymys. Pintapuoleinen tarkastelu sanavalinnoista ja vastausten asettelusta kertoo vain pienen osan siitä kokonaisuudesta, mitä laajempi diskurssien ja narratiivin tutkiminen voisi parhaimmillaan kertoa.

Nuorten netin käyttöä ja sosiaalisen median käytettyjä alustoja on aiemmin tutkittu (ks. esim. Kohvakka & Saarenmaa, 2019; Ebrand, 2019; Hepsø & Liestøl, 2010; Salokoski & Mustonen, 2007). Koska käyttäjäkulttuuri ja uudet palvelut muovaavat sosiaalista mediaa jatkuvasti, tulee näkökulmia pelkistä sosiaalisen median palvelujen tarkastelusta laajentaa siellä esiintyviin erilaisiin sisältöihin ja niiden vaikutuksiin käyttäjissä. Nuoret tarjosivat tässä tutkimuksessa vain yhden käyttäjäkunnan, mutta tutkimusta esimerkiksi alakouluikäisten lasten valmiuksista kohdata seksuaalissävytteistä sisältöä tarvitaan (Kankare, 2021;

Bildjuschkin, 2019), jotta media- ja seksuaalikasvatuksella voidaan tarjota lasta suojaavia ja kehitystä tukevaa tietoa (Ilmonen & Korhonen, 2015).

Nuoriso- ja lapsilähtöistä mediatutkimusta kaivataan lisää (Duodecim, 2021), erityisesti sosiaalisen median näkökulmasta sen täyttäessä niin suuren osan nuorten vapaa-ajasta. Nuorten kokemukset ja ajatukset antavat arvokasta tietoa monella saralla siitä, mitä meidän tulee mediakasvatuksessa ottaa paremmin huomioon ja mitä turvatoimia meidän tulee vahvistaa, jotta sosiaalisen median käyttö olisi miellyttävämpää ja turvallisempaa (Spišák, 2016; Bildjuschkin, 2015).

Nuorten representaatiot sosiaalisessa mediassa on aihe, jota olisi hyvä lähteä tutkimaan laajemmin. Olisi kiinnostavaa saada tietää, mitä ovat ne tavat ja tyylit, joilla nuoret itseään ilmaisevat median kautta ja kuinka muut arvottavat aktiivisuuden sosiaalisessa mediassa (Kankare, 2021; Barker ym., 2018, s. 52). Kehon erilaisista representaatioista (Barker ym., 2018) olisi hyvä tehdä tutkimusta, jotta voimme saada tietoon sen, kuinka nuoret omaa kehoaan tuovat esiin sosiaalisessa mediassa. Lisäksi vaikutuksia nuoren seksuaalisen minäkuvan rakentumiseen tulisi tarkastella, sillä median tarjoamat ihannekuvat peilataan usein itseen (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2010).

Myönteisesti suhtautuvaa mediatutkimusta tarvitaan lisää, sillä aiemmat tutkimukset ovat pitkälti lähestyneet ilmiötä negatiivisten asenteiden kautta (Honkanen, 2020; Spišák, 2016). Ajantasaisen tiedon tärkeys tulee ottaa mediatutkimuksessa jatkuvasti huomioon (Pääjärvi, 2012), joten erilaiset pitkittäistutkimukset mahdollisesti palvelisivat ilmiöiden tarkastelua laajemman ja käyttökulttuurin kehityksen havainnollistamisen näkökulmasta. Koska seksualisoitunut mediakulttuuri tuskin vähentää rooliaan sosiaalisessa mediassa, tulee meidän katsoa kulttuurin vaikutuksia niin nuorten minäkuvan kehitykselle sekä poissulkea mahdolliset ahdistavat ja traumatisoivat tekijät (Bildjuschkin, 2019, s. 37; Kuortti & Halonen, 2018, s. 876), joihin lapset ja nuoret voivat törmätä tahtomattaan.

Tutkimus antoi esimakua media- ja seksuaalikasvatuksen kentälle siitä, että nuoret omaksuvat mediassa vallitsevat käyttäjäkulttuurit, mutta samalla

kärsivät niistä tahtomattaan. Kun koulussa suunnitellaan opetussisältöjä media- ja seksuaalikasvatuksen parissa, tulee meidän kysyä oppilailta, mitä he haluavat tietää. Nuorten mediataidot kehittyvät jatkuvasti ja nopealla tahdilla, joten heiltä voimme kuulla ajantasaisen tiedon siitä, mikä on tärkeää oppia ja mihin heidän tulee saada aikuiselta apua ja tukea. Seksualisoituneen käyttäjäkulttuurin tulisi kohdata nuoret, jotka haluavat olla osa kulttuuria, ei niitä, jotka ahdistuvat saadessaan alastonkuvan tuntemattomalta, pyytämättä.

LÄHTEET

- Aalberg, V. & Siimes, M. A. (2007). *Lapsesta aikuiseksi: Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi*. Nemo.
- Aaltio, I. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (s. 177–188). Gaudeamus
- Aiken, M. (2016). *The Cyber Effect – A Pioneering Cyberpsychologist Explains How Human Behaviour Changes Online*. Spiegel & Grau.
- Alanen, O. & Haring, K. (2021). *Unelmien some: Mitä nuoret toivovat tulevaisuuden sosiaaliselta medialta*. Lasten ja Nuorten säätiö.
<https://www.nuori.fi/unelmien-some-2021/>
- Barker, M.-J., Gill, R. & Harvey, L. (2018). *Mediated intimacy: Sex advice in media culture*. Polity Press.
- Bailey, K. D. (1994). *Methods of Social Research* (4. painos). The Free Press.
- Bildjuschkin, K. (2019). Minäkuva ja seksuaalisuus mediassa. Julkaisussa A. Takala & S. Takala (toim.), *Medianuoruus - opas aikuisille*. (s. 37–39). Mediakasvatusseura ry.
<https://mediakasvatus.fi/materiaali/medianuoruus-opas-aikuisille/>
- Bildjuschkin, K. (2015). Seksuaalikasvatus. Teoksessa K. Bildjuschkin (toim.), *Seksuaalikasvatuksen tueksi*. THL Työpaperi 35/2015. (s. 13–15). Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-542-4>
- Cacciatore, R. & Korteniemi-Poikela, E. (2015). *Seksuaalisuuden portaat /Sexualiteten steg för steg*. Opetushallitus.
- Clark, L. S. (2013). *The Parent App – Understanding Families in the Digital Age*. Oxford University Press.
- Cocq, C., & Ljuslinder, K. (2020). Self-representations in social media. Reproducing and challenging discourses on disability. *ALTER: European Journal of Disability Research* 14(2020), 71-84.
<https://doi.org/10.1016/j.alter.2020.02.001>

- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. (6. painos). Routledge.
- Darcy, A. (2012). Gender Issues in Child and Adolescent Eating Disorders. *The Oxford Handbook of Child and Adolescent Eating Disorders: Developmental Perspectives*.
<https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199744459.001.0001/oxfordhb-9780199744459-e-006?print=pdf>
- Delmonico, D., Putney, H. & Griffin, E. (2017). Sexting and the @ Generation: Implications, motivations and solutions. Teoksessa K. Young, C. N. de Abreu (toim.), *Internet Addiction in Children and Adolescents – Risk Factors, Assessment and Treatment*. (s. 65-82). Springer Publishing Company.
- Dobson, A. (2015). *Postfeminist digital cultures: Femininity, Social Media and Self-Representation*. Palgrave Macmillan.
- Drouin, M. (2018). Sexting. Teoksessa P. Nixon & I. Düsterhöft. *Sex in the Digital Age*. (1. painos). (s. 68-77). Routledge. <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.4324/9781315446240>
- Drouin, M. & Tobin, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relations with attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior* 31, 412–418.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.chb.2013.11.001>
- Drouin, M., Ross, J. & Tobin, E. (2015). Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression? *Computers in Human Behavior* 50, 197–204.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.04.001>
- Duodecim. (2021). Koulun terveyskirjasto: Nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys. <https://www.terveyskirjasto.fi/oos00001/nuorten-seksuaalisuus-ja-seksuaaliterveys#s8>
- Ebrand Group Oy. (2019). *SoMe ja nuoret 2019 - katsaus nuorten sosiaalisen median käytöstä*. <https://wordpress.ebrand.fi/somejanuoret2019/2-suosituimmat-sosiaalisen-median-palvelut/>

- Engblom, P. (2007). Nuoruusiän kehityskriisi. Teoksessa M. Keinänen & P. Engblom (toim.). *Nuoren aikuisen psykodynaaminen psykoterapia*. 1. painos. (s. 14–26). Duodecim.
- Eskola, A. (1967). *Sosiologian tutkimusmenetelmät II*. Werner Söderström osakeyhtiö.
- Gergov, V. (2016). Seksuaalisuuden haltuunotto nuoruusiässä: siirtymä lapsuuden kiintymysobjekteista kohti aikuista seksuaalisuutta psykoterapiassa. *Psykoterapia* 35(4), 233–248. <https://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/gergov416.pdf>
- Giaccardi, E. (2012). Introduction: Reframing Heritage in a Participatory Culture. Teoksessa E. Giaccardi (toim.), *Heritage and Social Media. Understanding Heritage in a Participatory Culture*. (s. 1-10). Routledge.
- Gillibrand, R., Lam, L. & O'Donnell, V. L. (2011). *Developmental Psychology*. Pearson Education Limited.
- Hannukkala, M., Orkola, T. & Reinikkala, P. (2019). *Voimaa 8 Terveystieto*. Sanoma Pro Oy.
- Helakorpi, S., & Helenius, J. (2021). Nuorten arki – Kouluterveyskysely 2021. *Tilastoraportti 46/2021*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143513/Nuorten%20arki%20-Kouluterveyskysely%202021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hepsø, T., & Liestøl, E. (2010). Barn og Digitale Medier - Fakta om barn og unges bruk og opplevelse av digitale medier. *Medietilsynet*. <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2010-barn-og-medier-9---16-ar-hovedrapport.pdf>.
- Hiltunen, K., Käätä, M., Suviranta, L. & Tikkanen, H. (2021). *Lähde 7–9 Terveystieto*. Sanoma Pro Oy.
- Hintikka, K. A. (2011). Sosiaalinen media - yhteisö vai verkosto? Teoksessa S. Kangaspunta (toim.), *Yksilöllinen yhteisöllisyys - avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen*. (s. 114–139). Tampereen yliopistopaino Oy.
- Honkanen, J. (2020). Värikkäämpää keskustelua lasten median käytöstä. *Mediataito* 2021, 24. <http://mediataitokoulu.fi/mediataito2021.pdf>

- Huhtala, H., Lehtinen, I., Lehtinen, T. & Soisalo, S. (2017). *Syke 8 Terveystieto*. Edita Publishing Oy.
- Huhtinen, A.-M. & Tuominen, J. (2020). Fenomenologia. Ihmisten kokemukset tutkimuksen kohteena. Teoksessa A. Puusa, P. Juuti & I. Aaltio. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (s. 296–307). Gaudeamus.
- Ilmonen, K., & Korhonen, E. (2015). Seksuaalioikeudet. *Väestötietosarja 2*. Väestöliitto.
- Kankare, P. (2021). Mediaseksin lukutaitoa nuorille – Opas seksiposiitiviseen mediakasvatukseen. *Kansallisen audiovisuaalisen liiton instituutin julkaisuja 2021*. https://www.mediataitokoulu.fi/wp-content/uploads/wpcfto_files/e696141dd21180d97f87887c2f23958fkavi_mediaseksin_lukutaitoa_nuorille_web.pdf?fbclid=IwAR29jOYxBQTjny4ovK07PgaivhjUP05Z0d_VaxN8kWkSOu1Mtic6A1Y4DFY
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons* 53:1, 59–68. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Klettke, B., Hallford, D. J., & Mellor, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical Psychology Review* 34(1), 44–53. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2013.10.007>
- Kohvakka, R. & Saarenmaa, K. (2019). Whatsapp suosituin - some on suomalaisten arkea iän mukaan vaihdellen. *Tilastokeskus*. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/whatsapp-suosituin-some-on-suomalaisten-arkea-ian-mukaan-vaihdellen/>
- Kuortti, M. & Halonen, M. (2018). Miten nuorten seksuaaliterveyttä edistetään tehokkaimmin? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 134 (8), 873–879. <https://www.duodecimlehti.fi/duo14270>
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Vastapaino.
- Laaksonen, S.-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (2013). Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S.-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita*

verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. (s. 9–33).

Vastapaino.

- Laine, T. (2015). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin.* (s. 29–51). PS-kustannus.
- Laitinen, H-L., Valoaho, S., Kylmälahti, M. & Vaaranen-Valkonen, N. (2018). Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. *Pelastakaa lapset ry.*
https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf
- Lietsala, K. & Sirkkunen, E. (2008). *Social media. Introduction to the tools and processes of participatory economy.* University of Tampere.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A. & Ólafsson, K. (2011). *EU Kids Online: Final report.*
<https://eprints.lse.ac.uk/45490/1/EU%20Kids%20Online%20final%20report%202011%28Isero%29.pdf>
- Marttunen, M. & Kaltiala, R. (2021). Nuorisopsykiatria. Teoksessa Lönnqvist, J., Marttunen, M., Henriksson, M., Partonen, T., Aalberg, V. & Seppälä, O. (toim.), *Psykiatria.* Kustannus Oy Duodecim. Päivittyvä verkkoaineisto.
- Mayring, P. (2014). *Qualitative Content Analysis – Theoretical Foundation, Basic Procedures and Software Solution.* Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften.
<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-395173>
- Mieli ry. (2018). *Tunteiden vuoristorata.* <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/tunteiden-vuoristorata-juliste/>
- Perttula, J. (1995). *Kokemus psykologisena tutkimuskohteena - Johdatus fenomenologiseen psykologiaan.* Suomen fenomenologinen instituutti.
- Pääjärvi, S. (2012). Tutkimuskatsaus. Teoksessa S. Pääjärvi (toim.), *Lasten mediabarometri 2011: 7–11-vuotiaiden lasten mediankäyttö ja kokemukset mediakasvatuksesta.* (s. 8–16). Mediakasvatusseura ry.

- O'Sullivan, L. (2014). Linking Online Sexual Activities to Health Outcomes Among Teens. *New directions for child and adolescent development* 144, 37-51.
<https://doi.org/10.1002/cad.20059>
- Ofcom. (2010). *UK Children's media literacy 2010*.
<https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/media-literacy-research/childrens/ukchildrensml>
- Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Orgad, S. (2012). *Media Representation and the Global Imagination*. Polity Press.
- Palsa, L. & Pääjärvi, S. (2015). Seksiä mediassa – Materiaali nuorten mediakasvatukseen. *Kansallinen audiovisuaalinen instituutti*.
<https://kavi.fi/sites/default/files/documents/seksiamediassa.pdf>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practise* (4. painos). Sage Publications.
- Puusa, A. (2020a). Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (s. 143–144). Printon Trükikoda.
- Puusa, A. (2020b). Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (s. 145–156). Printon Trükikoda.
- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa Luodonpää-Manni, M., Hamunen, M., Konstenius, R., Miestamo, M., Nikanne, U. & Sinnemäki, K. (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä II*. (s. 374–411). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/324366/Diskurssianaalyysi.pdf>
- Renold, E., Ringrose, J. & Egan, R. D. (2015). *Children, sexuality and sexualisation*. Palgrave Macmillan.

- Rideout, V.J., Foehr, U.G. & Roberts, D.F. (2010). Generation M2 Media in the lives of 8-18-years-olds. *A Kaiser Family Foundation Study*.
<https://www.kff.org/wp-content/uploads/2013/04/8010.pdf>
- Rinkinen, T., Vaskilampi, T., Apter, D. & Kylmä, J. (2015). Nuorten tiedontarpeet seksuaaliterveydestä. Teoksessa K. Bildjuschkin (toim.), *Seksuaalikasvatuksen tueksi*. THL Työpaperi 35/2015. (s. 88–103).
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-542-4>
- Ross, J., Drouin, M. & Couple, M. (2016). Sexting coercion as a component of intimate partner polyvictimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 1–23.
<https://doi.org/10.1177/0886260516660300>
- Salokoski, T. & Mustonen, A. (2007). Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin – katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja -sääntelyn käytäntöihin. *Mediakasvatusseuran julkaisuja 2/2007*.
<https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/ISBN978-952-99964-2-1.pdf>
- Scarcelli, C. (2018). Young people and sexual media. Teoksessa P. Nixon & I. Düsterhöft. *Sex in the Digital Age*. (1. painos). (s. 35–44). Routledge.
<https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.4324/9781315446240>
- Seppänen, J. & Väliverronen, E. (2012). *Mediayhteiskunta*. Vastapaino.
- Shin, Y. M. (2017). Smartphone Addiction in Children and Adolescents. Teoksessa K. Young, C. N. de Abreu (toim.), *Internet Addiction in Children and Adolescents – Risk Factors, Assessment and Treatment*. (s. 29–45). Springer Publishing Company.
- Spišák, S. (2015). Seksiä mediassa! Lasten ja nuorten mediakokemukset osaksi seksuaalikasvatusta. Teoksessa K. Bildjuschkin (toim.), *Seksuaalikasvatuksen tueksi*. THL Työpaperi 35/2015. (s. 140–149). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-542-4>
- Spišák, S. (2016). Median seksisisällöt ja mediakasvatus. *Mediakasvatusseura 3/2016*. <http://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/Median-seksisisallot-ja-mediakasvatus.pdf>

- Suominen, J. (2013). Johdanto - sosiaalisen median aika. Teoksessa J. Suominen, S. Östman, P. Saarikoski & R. Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia*. (s. 9–27). Gaudeamus.
- Suoninen, E. (2016). Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. (s. 43–62). Vastapaino.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Kouluterveyskysely 2006–2021*.
https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_trendi2?alue_0=87869&mittarit_0=199799&mittarit_1=200283&mittarit_2=199290&sukupuoli_0=143993#
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2010). *WHO:n seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
https://thl.fi/documents/10531/100056/WHO_Seksuaalikasvatuksen.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (Uudistettu laitos). Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*.
https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Tökkäri, V. (2018). Fenomenologisen, hermeneuttis-fenomenologisen ja narratiivisen kokemuksen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa J. Toikkanen & I. A. Virtanen (toim.), *Kokemuksen tutkimus VI*. (s. 64–84). Lapland university press.
- Valli, R. & Perkkilä, P. (2018). Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. (5. painos). (s. 100–109). PS-kustannus.
- Väestöliitto. (2019). *Seksuaalisuuden portaati*.
<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/seksuaalisuuden-portaati/>

Ward, S. (1974). Consumer socialization. *Journal of Consumer Research* vol. 1(2).

Oxford Journals: Oxford University Press, 1-14.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/2489100.pdf?refreqid=excelsior%3A966b3d895647ca3e6049690d90d9cab6>

Webb, J. (2009). *Understanding representation*. Sage Publishing.

Wilska, T.-A., Rantala, E. & Tuominen, J. (2020). Sosiaalinen media ja sosiaalinen tausta teini-ikäisten nuorten kulutusasenteiden selittäjinä.

Nuorisotutkimus 38 (2020):4, 4-18. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-2021012713>

LIITTEET

Liite 1. Sähköinen kyselylomake suomeksi

Suostumus tutkimukseen

Moi ysiluokkalainen! Toteutan pro gradu -tutkimusta Jyväskylän yliopistossa, jonka on tavoitteena selvittää yhdeksäsluokkalaisten kokemuksia ja ajatuksia sosiaalisen median seksuaalissävyyteisistä sisällöistä. Tutkimus on tärkeä, sillä se tarjoaa ensimmäisen kerran tietoa juuri nuorten näkökulmasta tästä aiheesta. Aiemmin aiheesta on kysytty ainoastaan vanhemmilta ja muilta aikuisilta.

Olet valikoitunut tutkittavien joukkoon, joten sinulla on hieno mahdollisuus tuoda nuorten ääni kuuluviin. Siksi pyydänkin, että vastaat kysymyksiin huolellisesti ja ajatuksella. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, ja sen voi halutessaan keskeyttää missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksessa ei kerätä osallistujien nimitietoja. Ikä- ja paikkakuntatiedot kerätään vain aineiston vertailua varten. Aineisto säilytetään tutkimuksen ajan tutkijan u- asemalla, johon vain tutkijalla on pääsy. Opettajasi ei näe vastauksia eikä kyselyä arvioida. Tutkimuksen jälkeen aineisto hävitetään turvallisesti. Halutessasi saat lisätietoja tutkimuksesta ottamalla yhteyttä pro gradu -tutkimuksen tekijään.

Tutkimuksen tekijä:

Fanni Jääskeläinen, famajaas@student.jyu.fi

Kiitän ystävällisesti kaikkia osallistujia!

Suostun tutkimukseen

1. Ikä

14

15

16

2. Sukupuoli

Nainen

Mies

Muu

En halua kertoa

3. Kotipaikkakunta

4. Luokka

8.

9.

5. Kuinka paljon aikaa vietät puhelimella päivässä? (oma arvio)

Alle 1 h

1-3 h

4-7 h

8 h tai enemmän

6. Nimeä kolme (3) sosiaalisen median palvelua, joita käytät eniten.

7. Mitä sosiaalisen median seksuaalissävytteisillä sisällöillä mielestäsi tarkoitetaan?

8. Mitä ajatuksia sinulle herää sosiaalisen median seksuaalissävytteisistä sisällöistä?

9. Koetko sosiaalisessa mediassa esiintyvän seksuaalissävytteisen sisällön häiritsevänä?

Kyllä

En

En osaa sanoa

10.

a) Mainitse muutama sosiaalisen median palvelu, jossa olet törmännyt seksuaalissävytteisiin sisältöihin.

b) Millaista se mielestäsi on?

c) Mikä siitä tekee seksuaalissävytteisen?

11. Vaikuttaako mielestäsi sosiaalisen median seksuaalissävytteiset sisällöt nuorten arkeen? Kuvaile, miten. (esim. vaatteet, meikit, harrastukset, ulkonäkö, ajatukset, käyttäytyminen...)

12. Miltä sinusta tuntui vastata tähän kyselyyn? Oliko johonkin kysymykseen erityisen vaikeaa tai helppoa vastata?

Liite 2. Sähköinen kyselylomake englanniksi

Consent to the study

Hi nine grade!

I am conducting a master's thesis at the University of Jyväskylä, the aim of which is to find out the experiences and thoughts of ninth graders about the sexual-tinged content on social media. The research is important because, for the first time, it provides information from the perspective of young people on this topic. In the past, only parents and other adults have been asked about the topic.

You've been selected among the subjects, so you have a great opportunity to bring the voice of young people to the fore. That is why I ask you to answer the questions carefully and thoughtfully. Participation in the study is voluntary and may be suspended at any stage of the study. The study does not collect the names of the participants. Age and locality data are collected only for data comparison. The material is stored during the study on an encrypted memory stick, to which only the researcher has access. Your teacher will not see the answers or evaluate the survey. After the examination, the material is disposed of safely. If you would like more information about the study, please contact the author of the master's thesis.

Study author:

Fanni Jääskeläinen, famajaas@student.jyu.fi

Thank you already for your answers!

I agree to the study

1. Age

14

15

16

2. Gender

Female

Male

Other

Dont't want to tell

3. Hometown

4. Grade

8.

9.

5. How much time do you spend on the phone on a day? (own assessment)

Less than 1 h

1-3 h

4-7 h

8 h or more

6. Name three (3) social media services you use most.

7. What do you think is meant by content on social media that is sexual-tinged?

8. What thoughts comes to your mind about sexual-tinged content on social media?

9. Do you find sexual-tinged content on social media disturbing?

Yes

No

I can't tell

10.

a) Name a few social media services where you have seen sexual-tinged content

b) What do you think it's like?

c) What makes it sexual-tinged?

11. Whether you think the sexual-tinged content on social media affects the everyday life of young people? Describe how. (For example clothes, make up, hobbies, appearance, thoughts, behaviour...)

12. How did you feel to answer these questions? Was there any easy or hard questions to answer?

Liite 3. Toimintaohjeistus opettajille

Moikka!

Ohessa linkki sekä QR-koodi kyselyyn. Toiveena olisi, että kysely toteutetaan marraskuun aikana, mutta jos venyy joulukuulle, ei ole maailmanloppu. Pääasia, että kysely toteutetaan vuoden 2021 puolella.

Liitteenä on huoltajille lähetettävä suostumusteksti sekä tietosuojalomake, joka sen yhteydessä tulisi lähettää (onnistunee Wilma-viestillä). Tekstiin täydennetään luokan kirjain sekä kyselyn toteutuksen ajankohta, mihin mennessä huoltajien tulee reagoida.

Muutama ohje ja pyyntö kyselyn toteuttamiseen liittyen;

Tein ysiluokkalaisille lyhyen videon tervehdykseksi, näytähän sen ennen kyselyn toteuttamista.

Jos oppilas ei ymmärrä kysymystä, voi sen hänelle auki selittää. Huomioithan kuitenkin, ettet vahingossa anna omien asenteiden ja näkemysten paistaa selityksestä :) Samalla yksityisyyden täytyy säilyä, eli oppilaan puhelimen/tabletin ruutua ei tulisi opettajan vilkaista missään vaiheessa kyselyn toteuttamista. Kysymykset voi selittää esim open omalta koneelta tms.

Koska kyselyn aihe voi herättää hieman huvittuneisuutta ja levottomuutta luokassa, ihanteellisinta olisi, jos jokaisella oppilaalla olisi rauhaa ja aikaa vastata sekä pohtia kysymyksiä. Toiveena siis olisi, että opettajana välität tiedon luokalle olla rauhassa kysymysten äärellä.

Nämä ovat varmasti itsestään selviä asioita, mutta tutkimuksen luotettavuuden kannalta mun on pakko mainita näistä jokaiselle opettajalle erikseen.

Lisäksi ajattelin, että tulosten valmistuttua voisin laittaa teille koonnin vastauksista, niin pääsette tarkastelemaan vaikka terveystiedon tunnilla, miten ysiluokkalaiset tutkimuskysymykseen ovat vastanneet, saavat oppilaatkin sitten kokemuksellisuuden tunteen :) Tulokset toki menevät ensi vuoden puolelle.

Iso kiitos yhteistyöstä tutkimuksen toteuttamisen osalta!

Fanni Jääskeläinen
luokanopettajaopiskelija, Jyväskylän yliopisto